

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

**NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH –
SUBKULTURA HOOLIGANS**

Matěj Strejček

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 2012

.....

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu práce, panu Mgr. Luboši Charvátovi, za trpělivost a vstřícný přístup po dobu konzultací, stejně tak oponentovi práce, Mgr. Daniele Benešové Ph.D. za podnětné připomínky.

OBSAH:

1	ÚVOD	8
2	CÍL A ÚKOLY PRÁCE.....	9
2.1	CÍL PRÁCE	9
2.2	ÚKOLY PRÁCE	9
3	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	10
3.1	FOTBALOVÍ DIVÁCI.....	10
3.2	FOTBALOVÍ FANOUŠCI	10
3.3	FOTBALOVÍ CHULIGÁNI	10
3.4	ULTRAS	12
3.5	ROLIGANS	12
4	VÝVOJ HOOLIGANS VE SVĚTĚ.....	13
4.1	VÝVOJ NÁSILÍ VE FOTBALE DO 60. LET 20. STOLETÍ.....	13
4.2	VÝVOJ HOOLIGANS V 60. LETECH V ANGLII	14
4.3	VÝVOJ HOOLIGANS V 70. LETECH V ANGLII	16
4.4	VÝVOJ HOOLIGANS OD 80. LET VE SVĚTĚ	17
5	VÝVOJ HOOLIGANS V ČESKOSLOVENSKU A POZDĚJI V ČESKÉ REPUBLICCE.....	19
5.1	PRE-CHULIGÁNSKÁ ETAPA	19
5.2	ETAPA MODERNÍHO FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ ORGANIZOVANÝCH GANGŮ	21
5.2.1	ČESKÁ SCÉNA.....	21
6	NEJTRAGIČTĚJŠÍ UDÁLOSTI NA FOTBALOVÝCH STADIONECH.....	24
6.1	PERU - ARGENTINA	24

6.2	BOCA JUNIORS – RIVER PLATE.....	25
6.3	GLASGOW RANGERS – CELTIC GLASGOW	25
6.4	WEST HAM UNITED - MILLWALL.....	26
6.5	AJAX AMSTERDAM – FEYENOORD ROTTERDAM	26
6.6	DINAMO ZÁHŘEB – CRVENA ZVEZDA BĚLEHRAD.....	27
6.7	ESTEGHLAL FC – FC PERSEPOLIS.....	28
6.8	PARIS SAINT-GERMAIN – HAPOEL TEL AVIV	28
6.9	EGYPT - ALŽÍRSKO	29
7	OPATŘENÍ PROTI NÁSILÍ NA STADIONECH	30
7.1	POŘADATELSKÁ SLUŽBA.....	30
7.2	POLICIE ČR A MĚSTSKÁ (OBECNÍ) POLICIE	30
7.3	FOTBALOVÁ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY	32
7.4	UEFA A FIFA	33
8	PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE.....	34
8.1	VOLBA ZPŮSOBU ZÍSKÁNÍ DAT	34
8.2	POPIS ANKETY.....	34
8.3	ZPŮSOB PROPAGACE ANKETY	35
8.4	VÝSLEDKY ANKETY	35
8.4.1	DEMOGRAFICKÁ ČÁST	37
8.4.2	FANOUŠKOVSTVÍ	39
8.4.3	POLITIKA.....	42
9	DISKUZE.....	43
10	ZÁVĚR.....	44

11	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A JINÝCH ZDROJŮ	45
12	RESUMÉ	47
13	PŘÍLOHY	48

1 ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral oblast, o které toho doposud nebylo mnoho publikováno a nezabývá se jí příliš mnoho odborníků. Jedná se o subkulturu hooligans, tedy o jev, který považuji za velmi důležitý, a neradno jej podceňovat. Obzvláště, když v posledních letech stále častěji pozorujeme výtržnosti na stadionech, a to nejen na těch fotbalových.

Nejedná se o jev nám nějak cizí, ba naopak, v České republice je fotbalových výtržníků mnoho a troufám si říci, že jejich počet neklesá. Obdobně je na tom například i náš severní soused, Polsko, které je v Evropě vyhlášené díky počtu a agresivitě svých chuligánů. Závažnost tohoto problému narůstá i kvůli blížícímu se evropskému šampionátu ve fotbalu konaném právě v Polsku a na Ukrajině.

Důvodem, proč jsem si zvolil právě toto téma, je můj osobní zájem o tuto problematiku a snaha porozumět psychice jednotlivých fotbalových výtržníků. Kromě toho se už od útlého dětství věnuji fotbalu, a to jak aktivně, tak i pasivně, navštívil jsem nespočet utkání jak na amatérské úrovni, tak i na té profesionální a nejednou jsem se setkal s nevhodným chováním na stadionu, nebo dokonce přímo s výtržnostmi, které dozajista nemají se sportem nic společného.

O vymýcení nebo alespoň minimalizování tohoto negativního společenského jevu se prostřednictvím nejrůznějších metod pokoušejí jak mezinárodní asociace, tak i tuzemské organizace. Z těch nejznámějších mezinárodních organizací zmiňme hlavně UEFA (Union of European Football Associations, v překladu Unie evropských fotbalových asociací) a FIFA (Fédération Internationale de Football Association, česky Mezinárodní fotbalová asociace). Z tuzemských zmiňme především Fotbalovou asociaci České republiky. Do boje proti násilí na stadionech se zapojují i složky státní správy, u nás zejména Policie ČR a Ministerstvo vnitra ČR, které se snaží reagovat na neustále se vyvíjející situaci prostřednictvím nejrůznějších konceptů, strategií, případně zákonů.

Moje bakalářská práce je členěna do 5 kapitol, které spadají do teoretické části práce a 1 praktické kapitoly, jež přibližuje poznatky, kterých jsem získal prostřednictvím ankety. V pěti teoretických kapitolách postupně přibližuji základní pojmy dané problematiky, vývoj ve světě a na našem území, některé z tragédií, které tento jev zapříčinil a jednotlivé složky zabývající se opatřeními na fotbalových stadionech.

2 CÍL A ÚKOLY PRÁCE

2.1 CÍL PRÁCE

Cílem mé bakalářské práce je vytvořit práci, o subkultuře hooligans a o projevech jejího chování na fotbalových stadionech i mimo ně.

2.2 ÚKOLY PRÁCE

1. Studium literatury a jiných zdrojů, které se zabývají touto tematikou.
2. Vytvoření ankety pomocí internetového portálu Vyplňto.cz
3. Oslovení členů subkultury hooligans.
4. Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.

3 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Dříve, než se začneme vůbec zabírat fotbalovými hooligans, je potřeba tuto skupinu nějakým způsobem vymezit a oddělit od ostatních návštěvníků fotbalových utkání.

Nabízí se nám tedy dělení na tři skupiny:

- fotbalové diváky
- fotbalové fanoušky
- fotbalové chuligány (hooligans, rowdies, hools). (Smolík, 2008)

3.1 FOTBALOVÍ DIVÁCI

Fotbaloví diváci jsou charakterističtí převážně svou pasivitou v hledišti. Nikterak neskandují, neprojevují své sympatie k jednomu z týmů (například nošením jeho symbolů – dresy, šály, čepice atp.), výrazně neprožívají změnu ve skóre, avšak zajímá je děj a výsledek utkání. Zpravidla nejsou vyhraněni pouze na jeden sport, ale navštěvují i další sporty a sportovní hry. Tato jejich jakási neutralita zvyšuje objektivnost hodnocení hry i sportovních výkonů. Diváci nejsou přítomni pouze na stadionu, ale daný sport sledují prostřednictvím nejrůznějších médií (televize, internet, periodika atp.). Prožitek ze zhlédnutí fotbalového utkání je pro diváky srovnatelný například se zhlédnutím filmu v kině nebo představení v divadle. (Smolík, 2008)

3.2 FOTBALOVÍ FANOUŠCI

Fotbaloví fanoušci se od fotbalových diváků odlišují převážně tím, že utkání navštěvují už se záměrem jít se podívat na oblíbený klub nebo na oblíbeného hráče. Tato skutečnost je na první pohled zřetelná, od běžných diváků se odlišují nošením oblečení, případně doplňků v barvách svého mužstva (repliky dresů, šály, kšiltovky, trika nebo například vlajky). Typické pro fotbalové fanoušky je používání zájmen „MY“ (například vyprávějí o výsledku mužstva, s kterým sympatizují, v třetí osobě čísla množného, aniž by měli na výsledku utkání přímý podíl) a „ONI“ (fanoušci soupeře, mužstvo soupeře). Fanoušci také mnohem emotivněji prožívají úspěch nebo i neúspěch svého oblíbeného mužstva. (Smolík, 2008)

3.3 FOTBALOVÍ CHULIGÁNI

Fotbaloví chuligáni se sdružují ve skupinách tvořených většinou mladými, militantně orientovanými „příznivci“. Ti přicházejí na fotbalové stadiony či do jejich okolí s primárním cílem vyvolat konflikt či bitku s jinými obdobnými skupinami

soupeřova týmu. Tyto skupiny (party, tlupy, gangy) mají vlastní názvy, kterými se vymezují proti neorganizovaným skupinám i vůči jiným skupinám. Některé z těchto part jsou velice dobře organizovány a nesjednocují je pouze klubové rivalství a nenávisť k nepřátelským chuligánským skupinám, ale politické, rasové, náboženské, národnostní, regionální nebo sociální motivy. Chuligánské skupiny se na rozdíl od fanoušků často ani neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou. V sebedefinování chuligánské skupiny vzniká i její exkluzivita. (Smolík, 2008)

Mezi typické projevy fotbalových chuligánů na stadionech patří:

- vniknutí na hrací plochu
- házení předmětů na hrací plochu (dýmovnice, mince atp.)
- házení předmětů na aktéry hry (rozhodčího, hráče)
- výtržnosti (potyčky s policií, pořadatelskou službou atp.)
- vandalismus (vytrhávání sedaček, jejich pálení, ničení příslušenství na fotbalovém stadionu atp.)
- konflikty s užitím verbálního i brachiálního násilí (vůči chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu, vůči hráčům vlastního/soupeřova mužstva, rozhodčímu, pořadatelské službě, policii, představitelům fotbalového klubu, managementu atp.)
- rasistické projevy (Mareš et al., 2004)

Mezi nejčastější vandalské, výtržnické nebo násilné porušování právních nebo společenských norem konané mimo fotbalový stadion patří například:

- střety znepřátelených chuligánských tlup na místech, jakými jsou například parky, parkoviště a ulice v okolí stadionů (někdy i s využitím boxerů, nožů, baseballových pálek, ve výjimečných případech byly využity i střelné zbraně)
- útoky na hospody či kluby, které jsou považovány za „základny“ nepřátelských chuligánských tlup
- napadání dopravních prostředků (např. autobusy s hráči soupeřova mužstva nebo se soupeřovými fanoušky), ničení vnitřního vybavení autobusů a rabování obchodů při výjezdech na venkovní zápasy (převážně čerpací stanice). (Mareš et al., 2004)

3.4 ULTRAS

Stranou bych postavil skupinu zvanou ULTRAS, kterou nelze přímo zařadit ani do jedné z těchto tří skupin, osobně bych ji řadil někam na pomezí mezi fotbalové fanoušky a fotbalové chuligány, protože v této skupině jsou zastoupeny některé vlastnosti charakterizující jak fanoušky, tak i chuligány. Josef Jeřábek definuje ultras ve své bakalářské práci takto: „ultras je specifickou skupinou, která se účastní fotbalových utkání. Ultras organizují velkolepé choreografie, předzpívávají chorály, vymýšlejí hesla, slogany apod. Jejich propojenost s hooligans je často rozdílná, některé se od chuligánských part distancují, některé jsou naopak jejich součástí.“ (Jeřábek, 2009)

3.5 ROLIGANS

Zcela specifickou skupinou jsou takzvaní ROLIGANS, jedná se o fanoušky dánského národního mužstva, kteří vznikli na protest proti násilnému chování fotbalových hooligans. Jedná se o mírumilovné fanoušky (rolig = mírumilovný), kteří vyznávají takzvaný „karnevalový“ způsob fandění. Fandové často užívají repliky dresů, malují si obličej národními barvami a fotbal je pro ně především zábavou. Většina dánských roligans je zaměstnána ve službách a uvádí se, že mezi nimi je až 45 procent žen. Nyní už nenajdeme roligans pouze v Dánsku, ale i v některých skandinávských zemích. (Jeřábek, 2009)

4 VÝVOJ HOOLIGANS VE SVĚTĚ

Samotné slovo chuligán pochází pravděpodobně z 19. století z anglického Londýna. Předpokládá se, že bylo odvozeno od rodiny irských imigrantů jménem Hoolig či Houlihan, kteří byli vůči svému okolí velmi neadaptabilní, a tak se tento pojem začal užívat pro kriminální či výtržnické chování spojené s fotbalem.

4.1 VÝVOJ NÁSILÍ VE FOTBALE DO 60. LET 20. STOLETÍ

Již ve starověku nebylo násilí při sledování sportovních her ničím ojedinělým, ba naopak. Dokonce už ve starověkém Řecku a Římě se setkáváme s hrou považovanou za předchůdce fotbalu. Jedná se o Harpaston (v Řecku) nebo Harpastum (v Římě). Hra měla vcelku jednoduchá pravidla, ve kterých šlo v podstatě o to dostat míč z vycpané kůže zvířat nebo z měchýře vepře na druhou stranu hřiště soupeře, a to za pomoci místy dosti brutálních zákroků vůči protihráčům.

Stejně jako je vznik fotbalu přirazován na britské ostrovy, stejně tak i subkultura hooligans pochází z britských ostrovů. V Anglii byla bezesporu nejoblíbenější hra, při níž byl míč kopán nohou – foot ball. Jak se tato hra v Anglii objevila, je zahaleno nejasnostmi, avšak nabízí se nám některé možné teorie. Podle jedné z nich přinesli fotbal do Anglie římsí legionáři, podle jiné teorie to byli Vikingové, kteří po vylovení na anglickém pobřeží vyplnili mnoho vesnic a zabili mnoho Angličanů, s jejich hlavami hráli fotbal při návratu ke svým lodím.

Původní forma fotbalu na britských ostrovech však neměla s fotbalem, jaký známe dnes, mnoho společného. Tehdejší fotbal sloužil spíše pro polo zákonné vyřizování účtů mezi převážně mladými jedinci ze sousedních vesnic a měst. Přítomnost balonu zde byla až druhořadá. Již v těchto dobách bylo typické pro účastníky, že nastupovali v podnapilém stavu, zápas končil velmi často vážnými zraněními, a dokonce i úmrtími. Fotbal se postupem času stával stále více a více agresivnějším a kromě nadměrného hluku a přílišné agresivity mezi hráči docházelo i k ničení veřejného majetku. I proto byl fotbal zakazován mnohými tehdejšími králi (např. Edward II., Edward III., Henry IV. atd.). Obdobné hry se však nehrály pouze na britských ostrovech, ale jsou známy i z evropského kontinentu (například v Německu se hrál tzv. Knappen nebo v Itálii se hrálo tzv. Florentine calcio). (Mareš et al., 2004)

Fotbal se hrál i mezi studenty, své nezastupitelné místo měl i na jedné z nejstarších univerzit, na Oxfordu. Protože univerzity navštěvovali i angličtí náboženští a nacionální protivníci – Irové, stal se fotbal často nejen sportovním kolbištěm. Na

druhou stranu univerzity pomohly rozvoji fotbalu, právě zde vznikla v polovině 19. století jeho první oficiální pravidla.

V 70. a 80. letech se začaly tvořit první fotbalové týmy, které vznikaly při jednotlivých továrnách a byly tvořeny převážně dělníky. Na přelomu 19. a 20. století se po anglickém vzoru začaly rozmáhat obdobné dělnické kluby po celé Evropě. Během tohoto období se odehrávaly velké nepokoje, především při takzvaných derby zápasech (zápas dvou klubů z jednoho města nebo z blízkého okolí, které bývají výrazně vyhrocenější). Domácí fanoušci zcela systematicky napadali příznivce hostů a vyhledávali je v ulicích. Časté byly útoky kameny na rozhodčího i na hostující hráče. Částečné uklidnění nepokojů na stadionech přineslo až období mezi světovými válkami, na fotbalových stadionech se dokonce začaly ve větší míře objevovat i ženy s dětmi.

4.2 VÝVOJ HOOLIGANS V 60. LETECH V ANGLII

Následující část se zabývá historickým vývojem hooligans převážně v Anglii, a to z toho důvodu, že Anglie je z historického pohledu pro vývoj fotbalového chuligánství zcela stěžejní, v ostatních evropských, případně i jiných zemích, je vývoj částečně obdobný, avšak časově posunutý.

Výrazným mezníkem ve vývoji fotbalového násilí byla právě 60. léta 20. století. Mezi nejvýznamnější změny patří změna stylu povzbuzování. Fotbaloví chuligáni začali být mnohem více organizovaní jak na stadionech (předváděli pečlivě synchronizované vlny, zpěvy, chorály a slogany), tak i mimo ně. Mnohem více začali podporovat svůj tým při venkovních výjezdech na utkání, a to i na utkáních reprezentačnic. I proto začali být angličtí chuligáni vyjíždějící na zápasy na evropský kontinent důvodem k obavám a k zvýšeným bezpečnostním opatřením. Tento fakt také výrazně napomohl šíření chuligánských nešvarů po Evropě.

Od šedesátých let se také začíná o hooligans hovořit jako o subkultuře, která se vyvíjela a měnila své strategie. Zároveň se tyto subkultury začaly výrazně hierarchizovat na základě výsledků činnosti násilných skupin, ale i jiných faktorů. V této době se v Anglii začalo objevovat mnoho subkultur složených převážně z mladých lidí. Typické pro tyto subkultury byl způsob života založený na návštěvách klubů a barů, poslouchání hudby a péči o svůj zevnějšek.

Jednou z nich byla i skupina s názvem MODS. Tato skupina vznikala již koncem let padesátých v Londýně a jeho okolí, ale do povědomí veřejnosti se dostává až v šedesátých letech. Jednalo se především o mladé muže pocházející z dělnické třídy,

kteří byli typičtí svým vzhledem. Byli okouzleni módními styly pocházejícími z Ameriky, nosili elegantní oblečení, dávali si záležet na svém sestřihu a typické pro ně byly i skútry značek Vespa a Lambeta. Mods se často dostávali do nepokojů s jinou subkulturou, takzvanými rockers, kteří měli odlišné hodnoty. S tímto „elegantním a konzumním“ způsobem života však nemohla držet krok část mladých z dělnických čtvrtí, a i proto se mods rozdělili na dvě frakce. První frakcí byla tzv. umělecká škola či módní mods a druhou byli tvrdí mods či gang mods. (Mareš et al., 2004)

A právě z gang mods se vyvinul nový směr (pro fotbalové násilí později velmi významný) s názvem skinheads. Skinheads se vyznačovali těžkými bundami, pracovními džínami, těžkými pracovními botami (mnohdy s ocelovou špičkou, většinou značky Doctor Martens), šlemi a hlavně vyholenými hlavami, odtud také pochází název skinhead. Jejich životní styl byl naplněn hlavně alkoholem, návštěvami koncertů, rvačkami s jinými skupinami (skinheadskými, ale i jinými) a především návštěvami fotbalových utkání, kde mohli také uplatnit svou agresivní povahu v řadě rvaček. Koncem šedesátých let se v řadách skinhead začínají objevovat nacionalistické a rasistické myšlenky namířené především proti přistěhovalcům, kterých v Anglii stále přibývalo. Skinheadi však nevyvolávali potyčky pouze s přistěhovalci. Ve většině případů opovrhovali vzděláním a měli tak v nelibosti studenty, nenáviděli členy hnutí hippies a stejně tak nenáviděli i narkomany. (Mareš et al., 2004)

Koncem šedesátých let vzniklo mnoho skinheadských skupin, které doprovázely přední anglické kluby, jako byly například Liverpool, Leeds United nebo Manchester United (skupina skinheadů při Manchesteru United se nazývala Red Army). Počty členů těchto skupin nebyly vůbec zanedbatelné, mnohdy se jednalo i o stovky až tisíce lidí. Avšak v kotlích (sektor na stadionu vyhrazený pro radikální příznivce) na stadionech nebyli pouze skinheadi, ale i jiní radikální chuligáni z řad dělnické třídy. Vznikaly tak chuligánské skupiny nesoucí vlastní název a sympatizující surčitým mužstvem. Takovými skupinami byly například: Inter-City Jibbers, The Cockney Reds (Manchester United), Zulu Warriors (Birmingham), Steamers, Villa Youth (Aston Villa), Folk Devils (Liverpool), Inter-City Firm (West Ham United), Headhunters (Chelsea), Bushwackers (Millwall) a mnoho dalších jiných skupin.

K určitému vývoji a rozmachu chuligánství přispěla svým dílem i média, obzvláště televize. Televizní kamery si stále častěji vybíraly násilí ať už na stadionech nebo mimo něj (v barech, restauracích, poblíž stadionů, atd.), aby zvýšily svou

sledovanost. S přibývajícimi potyčkami na televizních obrazovkách se jednotlivé chuligánské skupiny snažily zviditelnit a „proslavit“ tak svou skupinu.

4.3 VÝVOJ HOOLIGANS V 70. LETECH V ANGLII

V sedmdesátých letech už nesehrávaly subkultury mládeže tak významnou roli jako v letech šedesátých. Z jednotlivých skupin chuligánů však vznikla specifická subkultura hooligans. Tato subkultura už upouštěla od vizáže hnutí skinheads a začala preferovat běžné streetwearové oblečení a bujnější vlasový porost. Jedním z důvodů bylo i to, že na sebe poutali menší pozornost pořádkových služeb a policie. Ovšem tato změna změnila pouze zevnějšek chuligánů, vše ostatní bylo minimálně stejné, ne-li horší.

Chuligánské party při jednotlivých klubech se stávaly stále organizovanějšími. Pravděpodobně nejlépe s organizací na tom byla skupina chuligánů při londýnském fotbalovém klubu Millwall. Jmenovala se F-troop a ostatní skupiny předčila právě v organizovanosti. Tím si vydobyla respekt, a dá se říci i prim, mezi jednotlivými partami. Členové F-troop byli rozděleni do tří skupin, a to podle zkušeností a schopností ve rvačkách. První skupině se říkalo „Underfives“. Jednalo se o nové, převážně mladé členy, kteří ještě neměli patřičné zkušenosti, a měli tak za úkol pouze vyprovokovat konflikt se skupinou soupeřových chuligánů. Druhá skupina se nazývala „Treatment“. Tato frakce už sdružovala zkušené rvače. Pokud „Treatment“ konflikt neukončil, nastoupila i poslední skupina nazývaná „Surgery“. Ta sdružovala nejzkušenější a nejstarší chuligány, jejichž věk byl i přes třicet let. (Mareš et al., 2004)

V sedmdesátých letech se už také zdokonalovala bezpečnostní opatření na samotných stadionech a zpřísnily se i tresty pro chuligány. Na stadionech se už běžně objevovaly bariéry na oddělení jednotlivých sektorů, členové pořadatelské služby, později i kamerové systémy. Tresty pro chuligány byly v rozmezí peněžitých pokut až po tresty odnětí svobody. Hlavně kvůli těmto opatřením se přestávaly objevovat střety na stadionech a začaly se přesouvat na předem domluvená místa, většinou na městských periferiích. A to mnohdy i v ohromném počtu zhruba pěti set chuligánů na každé straně.

Některé z chuligánských part se zapojily i do polické činnosti. Začaly sympatizovat s ultrapravicovou Národní frontou (National Front), která se zabývala především problémy přistěhovalectví, jež byly v tuto dobu velmi aktuální. Do Národní fronty se zapojilo i mnoho skinheadů a koncem sedmdesátých let se tak hovoří o tzv.

„druhé vlně skinheads“. Koncem sedmdesátých let se tak na stadionech stále více setkáváme s projevy rasismu vůči hráčům tmavé pleti, kterých na anglických fotbalových trávnících začalo přibývat. Mezi nejčastější projevy patřilo bučení na hráče tmavé pleti, nošení nacistických symbolů, skandování rasistických hesel a sloganů, nacistické pozdravy (hajlování) atp.

4.4 VÝVOJ HOOLIGANS OD 80. LET VE SVĚTĚ

V osmdesátých letech se fotbalové chuligánství dostalo do povědomí převážně díky tragickým událostem, které se udály 29. května roku 1985 na Heyselově stadionu v belgickém hlavním městě Bruselu. Na programu dne bylo finále Poháru mistrů evropských zemí mezi anglickým FC Liverpool a italským Juventusem Turín. Sektory radikálních fanoušků obou mužstev byly na stadionu umístěny vedle sebe, dokonce byly v některých případech prodány vstupenky italským i anglickým chuligánům do společného sektoru, a to se později ukázalo jako obrovská chyba. Příznivci anglického mužstva v podnapilém stavu ještě před začátkem utkání prolomili ochrannou bariéru a zaútočili kameny na příznivce italského mužstva. Ti se v panice snažili bránit útekem, ale na konci sektoru byla zeď, která nápor lidí nevydržela a zřítíla se. V ochozech zemřelo 39 lidí a až 250 lidí bylo zraněno. I přes takovouto tragédii se zápas odehrál a Juventus v něm zvítězil nejtěsnějším rozdílem brankou Platiniho z penalty, s odstupem času se však mluví o tom, že zápas neměl být odehrán vůbec. Výsledkem byl trest pro všechna anglická mužstva, kterým bylo zakázáno po dobu pěti let působit v evropských soutěžích, a samotný FC Liverpool měl tento zákaz prodloužen na dobu deseti let, avšak už po šesti letech mu byl trest odpuštěn. Zápas byl vysílán televizními stanicemi, a tak se na základě televizních záběrů podařilo usvědčit a odsoudit některé liverpoolské rowdies. (www.eurofotbal.cz)

Bezpečnostní opatření na stadionech se po bruselské tragédii nadále zpříšňovala, protože ta současná se ukázala jako nedostatečná. Tehdejší britská ministerská předsedkyně Margaret Thatcherová se zasadila o to, aby bylo během průběhu fotbalových utkání v Anglii a Walesu zakázáno prodávat jakékoliv alkoholické nápoje. Toto opatření se ukázalo jako úspěšné. Počet zatčených a potrestaných jedinců se snížil zhruba na polovinu. I policie začala reagovat novými strategiemi, snažila se infiltrovat své členy do jednotlivých skupin a získávat tak informace zevnitř, jednotlivé skupiny

tak mohla lépe monitorovat a při nashromáždění důkazů i potrestat jednotlivé aktéry výtržnictví.

Stále se mění i vizáž chuligánů. Místo replik dresů svého oblíbeného mužstva chodí chuligáni oblékáni ve značkovém oblečení. Je tomu tak i proto, že řady chuligánů už nejsou tvořeny převážně chudšími dělnickými vrstvami, ale v jejich řadách jsou již zastoupeni lidé ze všech tříd. Stále více se tak vytrácí typický „skinheadský vzhled“. Těžké boty jsou nahrazeny sportovními teniskami, těžké bundy a bombery jsou nahrazeny sportovními bundami. Preferovanými značkami se stávají například Armani, Kappa, Lacoste. (Mareš et al., 2004)

V posledních letech se ve vyspělých zemích, převážně v západní Evropě, prakticky už nesetkáváme s násilím na stadionech. Bezpečnostní opatření jsou na tamních stadionech na vysoké úrovni, postihy za případné porušení nařízení a zákonů jsou relativně přísné a jednotlivé chuligány od výtržností na stadionech odrazují. Stejně tak už se jen minimálně setkáváme s projevy rasismu, kterých na stadionech výrazně ubylo. Je tomu tak i díky mnohým kampaním a organizacím, které se o tuto problematiku zajímaly a stále se jí zabývají.

V roce 1993 Komise pro rasovou rovnost (Commission for Racial Equality – CRE) uskutečnila obrovskou kampaň s názvem Let's kick Racism out of football (Vykopejme rasismus z fotbalu). V roce 1996 začala další kampaň s názvem „Football Unites, Racism Divides“, o dva roky později byl v anglickém Newcastleu uveřejněn videoprogram s názvem „Show racism the Red Card“ a mnohé další aktivity s protirasistickou tematikou. Avšak fotbalové násilí tam nebylo potlačeno. Díky moderním technologiím, jakými je například internet nebo mobilní telefon, je pro jednotlivé chuligánské skupiny velmi jednoduché zorganizovat potyčku mimo stadion. Policie je proti takto narychlo svolané akci prakticky bezmocná. (Smolík, 2008)

V centru dění se tak ocitají státy, kde takováto opatření ještě nebyla nastolena. Jsou jimi státy střední a převážně východní Evropy. V současnosti mají obrovské problémy s hooligans například v Polsku, Ukrajině nebo v Rusku.

5 VÝVOJ HOOLIGANS V ČESKOSLOVENSKU A POZDĚJI V ČESKÉ REPUBLICCE

Fotbalové chuligánství se samozřejmě dostalo i na území naší republiky. Avšak vývoj je odlišný a do jisté míry specifický pouze pro Českou republiku. Například je u nás obtížnější rozlišit od sebe skupiny ultras a hooligans, protože mnozí členové jednotlivých skupin považují tyto dva pojmy za synonyma, i když se jedná o odlišné pojmy. Specifický pro naši republiku je i výrazný podíl chuligánských gangů při hokejových klubech, což je způsobeno pravděpodobně velkou popularitou ledního hokeje u nás. Z hlediska vývoje chuligánství na našem území se hovoří o dvou základních etapách vývoje. (Mareš et al., 2004)

5.1 PRE-CHULIGÁNSKÁ ETAPA

Fotbal již od jeho počátku na našem území na přelomu devatenáctého a dvacátého století provázejí jisté formy nepokojů. V počátcích se jednalo pouze o vulgární vyjadřování vůči rozhodčím či hráčům soupeře, nadávky směřované fanouškům soupeřícího mužstva či drobným šarvátkám mezi fanoušky. S nástupem komunismu sloužilo fanouškovství i jako výraz nesouhlasu se stávajícím politickým režimem, ať už byl za jeho ztělesnění považován rozhodčí, nebo například mužstvo Sparty Praha, která byla tehdy často označovaná jako “vládní klub”. Opravdové problémy začaly narůstat přibližně až počátkem osmdesátých let dvacátého století. Tehdejší mládež si začala svou frustraci vůči režimu vybíjet na fotbalových stadionech i mimo ně. Vzrůstal počet vlajkonošů a radikálnějších fanoušků předních českých mužstev a konfliktů při jejich průvodech ve dnech zápasů.

Výrazný zlom v pre-chuligánské fázi nastal krátce po nechvalně známých událostech v Bruselu v roce 1985 (viz výše). V červnu roku 1985 se skupina vlajkonošů Sparty Praha, cestující z utkání v Banské Bystrici, odhodlala k dosud v Československu nevídanému činu. Během cesty zničili interiéry vlaku, a dokonce se pokusili vyhodit z jeho okna průvodčí. Viníci byli odsouzeni a potrestáni a problém fotbalového výtržnictví se tímto aktem dostal do povědomí běžných lidí. Ti se začali tomuto novému fenoménu intenzivněji věnovat. O dva roky později byl na motivy této události natočen režisérem Karlem Smyczkem film s názvem Proč? Film měl původně sloužit jako odstrašující příklad pro mladé lidi, ale bylo tomu naopak. Film se stal kultovním pro všechny chuligány a tento fenomén mezi mládeží ještě více zpopularizoval.

Počty chuligánů při jednotlivých prvoligových mužstvech stoupaly i přesto, že se tehdejší režim výrazně snažil tento nově nastupující fenomén potlačit. Nejvýraznějšími skupinami byly skupiny doprovázející mužstva Sparty Praha a Baníku Ostrava. Dalšími výraznými skupinami pak byli chuligáni Škody Plzeň, Zbrojovky Brno, Sigmy Olomouc a na Slovensku pak Slovanu Bratislava a Spartaku Trnava. Avšak nepokoje se odehrávaly i mezi radikálními fanoušky klubů z nižších soutěží a i na mezinárodní úrovni. Například při soubojích československého národního týmu proti národnímu mužstvu Maďarska nebo Německé demokratické republiky.

Výrazné změny na československé chuligánské scéně samozřejmě nastaly po listopadu roku 1989. Bezpečnostní složky byly po revoluci částečně dezorientovány a byla přerušena i kontinuita práce jednotlivých složek. I díky tomuto jevu narostla agresivita a sebevědomí jednotlivých chuligánů a opět se začaly zvyšovat jejich počty. Po roce 1989 zároveň v Československu zažila výrazný boom skinheadská subkultura a to se projevilo i ve složení jednotlivých chuligánských skupin. Na stadionech se začala šířit rasistická hesla, hajlování a jiné projevy nesnášenlivosti. Zároveň se shledáváme i s prvními pokusy o vytvoření periodika nekomerčního charakteru, které bylo vydáváno přímo fanoušky a sloužilo mimo jiné k sdělování a vyměňování si informací mezi jednotlivými příznivci daného klubu. Jedná se o takzvané „ziny“ a „fanziny“. Pravděpodobně prvním takovým zinem byl Bazal, který byl vydáván příznivci ostravského Baníku od roku 1991. V roce 1993 vyšel v Bystřici nad Pernštejnem zin Hooligan, který vydali tamní příznivci pražské Sparty. (Mareš et al., 2004)

I v tomto období se setkáváme s projevy negativního chování fotbalových chuligánů, které stály lidské životy. V roce 1988 zemřela v Plzni důchodkyně, která se omylem dostala do střetu chuligánů Plzně a pražské Sparty. Rvačka probíhala na plzeňském vlakovém nádraží. Jeden ze spartanů údajně vrazil do důchodkyně při útěku před policií a ta upadla a zraněním podlehla. Po tomto incidentu bylo na čas zakázáno vyvěšovat vlajky klubů na stadionech. Další incident se stal o 6 let později, v roce 1994. Skupina příznivců brněnské Zbrojovky se vracela vlakem ze zápasu v Benešově. Údajně byli velmi opilí a chovali se nevhodně a vulgárně. Načež se proti jejich chování ohradil starší muž, za což byl shozen ze sedadla a byly mu rozbity brýle. Onoho muže se zastal jiný cestující ve vlaku, čtyřicetiletý voják, ten byl následně brutálně zbit a vyhozen z jedoucího vlaku. Mladík údajně po vyhození z vlaku do sousední koleje ještě žil, ale to jen do té doby, než po ni projel rychlík.

5.2 ETAPA MODERÍHO FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ ORGANIZOVANÝCH GANGŮ

Tato etapa začíná zhruba v polovině devadesátých let dvacátého století. Většina prvoligových i druholigových mužstev z větších měst už má své pevně organizované, méně či více početné chuligánské gangy, které se účastní zápasů svého mužstva a v jeho jménu vyvolávají konflikty. Většina z těchto „organizací“ již pravidelně vydává své ziny, v kterých se pojednává mimo jiné o výsledcích jednotlivých šarvátek mezi chuligánskými gangy, uveřejňují se zde fotografie a například i reportáže z výjezdů na venkovní utkání. K šíření takovýchto informací mezi chuligány výrazně napomohl i internet. Nejvýznamnější internetovou stránkou a v současnosti i nejnavštěvovanější stránkou s touto tematikou v České republice je strana www.hooligans.cz.

V této etapě vývoje chuligánství v České republice se také zároveň stále více začínáme setkávat s takzvanými družbami. Jde o jakési pakty chuligánů jednotlivých skupin. Zástupci těchto skupin si vzájemně pomáhají při rvačkách, jezdí spolu na výjezdy na venkovní utkání a sami na sebe neútočí. V mnoha případech se jedná i o družby mezistátní, a to většinou s kluby z okolních států (převážně pak z Polska a Slovenska).

5.2.1 ČESKÁ SCÉNA

Prakticky každý z předních fotbalových klubů u nás má své chuligánské organizace. Následující řádky přibližují některé z nich, včetně počtů lidí v kotlích (prostor na stadionu vyhrazený pro radikálnější fanoušky a vlajkonoše) při domácích utkáních a při výjezdech na venkovní utkání, družbách a o jednotlivých chuligánských skupinách.

Pravděpodobně nejvýznamnějšími chuligány, kteří ovlivňují „českou scénu“ jsou ti ostravští. Ostravský Baník hraje domácí zápasy na stadionu, který nese název Bazaly. Počty chuligánů, kteří se zúčastňují jak domácích utkání, tak i venkovních výjezdů, jsou v České republice pravděpodobně nejvyšší. Nejstarší družbou Baníku byla družba s Chebem (od roku 1979). Po výrazném propadu chebského fotbalu zanikla a z chebských hools se stal spíše fanklub Baníku. Od roku 1988 do roku 2006 měli ostravští uzavřenou družbu se slovenským Spartakem Trnava. Jedinou v současnosti fungující družbou je družba s polským mužstvem GKS Katowice, která trvá od roku 1996. Hlavní chuligánskou organizací je Apple Commando, další menší organizace jsou

spíše jeho součástí (například Silesian Hunters, Ultramaniacs, Barabi). Obecně se příznivci Baníku označují jako Chachaři.

Pražská Slavia má kotel na svém domácím stadionu v Edenu na severní tribuně. Počty aktivně fandících fanoušků se pohybují mezi 2500 – 4000 lidí včetně hooligans a ultras. Při výjezdech Slavie po Čechách cestuje přibližně od 400 do 2000 slávistů. Při výjezdech na Moravu jsou počty nižší a pohybují se mezi 200 – 400 slávisty. Nejstarší a také jedinou družbou je od roku 2000 družba s Polským Górnikem Walbrzych, kdy se zejména ze začátku jednalo spíše o chuligánskou družbu. V současnosti družba funguje nejen mezi chuligány, ale i ultras a běžnými fanoušky. Mezi chuligánské skupiny patří hlavně Youngsters, Red white supporters, Brigade 97. Slavia má také své ultras skupiny. Tou hlavní je Ultras Slavia Praha a Gang Of Slavia Ultras, který se dá spíše považovat za součást Ultras Slavia Praha.

Sigma Olomouc hraje svá domácí utkání na Andrově stadionu a její kotel čítá na atraktivní domácí utkání až 400 lidí, na méně atraktivní utkání zhruba polovinu (složení kotle je z valné většiny tvořeno z hooligans a ultras). Na atraktivní venkovní výjezdy jezdí přibližně 50 radikálních plus další řadoví fanoušci. Olomoučtí nemají žádnou oficiální družbu, avšak udržují dobré vztahy s opavskými hools. V Olomouci působí dvě chuligánské skupiny, NS Commando 88 a Hovada zubr, a jedna ultras skupina - Second wave.

Zbrojovka Brno hraje své utkání v Srbské ulici a při atraktivních zápasech se v kotli pohybuje mezi 200 a 1000 aktivních fanoušků. Při výjezdech jsou počty výrazně ovlivňovány vzdáleností a atraktivitou soupeře, v průměru se jich účastní 60 – 150 vlajkonošů. Mezi lety 1993 – 1995 fungovala družba s Baníkem Ostrava, mezi lety 1996 – 2001 s Viktorií Plzeň a mezi lety 1996 – 2007 s městem Klatovy. Jediná v současnosti trvající družba trvá od roku 1999 a je se slovenským Slovanem Bratislava. V Brně je možná nejvíce chuligánských skupin, patří mezi ně Johny Kentus Gang (JKG), Torcida, Kohoutky Gang, Division S, Orthodox (OFB). Nejvíce se na atmosféře na stadionu podílejí členové Ultras Brno.

Pražská Sparta má svůj domácí stadion v Praze na Letné. Kotel pro radikální fanoušky a vlajkonoše je umístěn na horním ochozu za jednou z bran a v jeho ochozech se při domácích utkáních pohybuje od 200 po 500, někdy až 800 lidí. Spartané nechybějí při žádném výjezdu na prvoligové zápasy, největší počty jich navštěvují utkání s hlavními rivaly, kterými je Slavia, Baník, Zbrojovka a vršovičtí Bohemians

1905. V současné době nemá Sparta družbu s nikým, dříve měla se slovenskými Košicemi. Mezi nejvýznamnější chuligánské skupiny patří Rafani, Falanga, Prague boys, City boys, kteří se snaží vystupovat jako jeden celek – Hooligans Sparta. Z dřívějších skupin nutno vyjmenovat Brigade Drápek z Lasičky, Red Pirates Sparta a Frakce Rudý Úder - všechny tyto skupiny už zanikly, i když někteří z jejich členů jsou stále aktivní v jiných skupinách.

Dalším pražským mužstvem s výraznou podporou hooligans jsou Bohemians 1905. Domácí kotel čítá většinou mezi 1000 – 2500 lidí a výjezdů se účastní přibližně od 100 do 1000 vlajkonošů. Družby mají Bohemians uzavřené s pardubickými fanoušky a s plzeňským Sencem Doubravka a s polským KS Gornik Walbrzych, Tato družba prakticky není aktivní, ale nebyla oficiálně zrušena. Skupiny hools se nazývají Berserk, Tornado Boys, Razors Edge, Banditos, P-side a Calveras

Slovan Liberec hraje domácí utkání na stadionu u Nisy v Liberci. Celkovou kapacitu 630 lidí v kotli se libereckým daří téměř naplnit. Na venkovní utkání cestuje se Slovanem vždy minimálně 30 vlajkonošů, záleží samozřejmě na vzdálenosti a atraktivitě soupeře. Liberečtí v současnosti nemají žádnou družbu. Mezi nejvýznamnější ultras a hooligans skupiny patří Supras Unisono (nejde o skupinu v pravém slova smyslu, ale o nadskupinové označení všech aktivních lidí a skupin), Supporters, Supras Core, CL Pivosi.

Ve výčtu klubů s největším počtem radikálních fanoušků by neměla samozřejmě chybět ani plzeňská Viktoria. Viktoria hraje domácí utkání na nově zrekonstruovaném stadionu ve Štruncových sadech a počty jejich fanoušků jsou v poslední době velmi vysoké i při venkovních výjezdech, a to převážně díky významným úspěchům v posledních letech. Mezi hooligans a ultras skupiny patří Blue – Red Wolves Pilsen, Pilsen fans, Pilsen bOi!s a Radikálové Plzeň.

Samozřejmě by bylo možné v tomto výčtu pokračovat, protože mužstev, která mají alespoň nějakou chuligánskou podporu, je v České republice mnohem více, výše zmíněná patří pravděpodobně k těm, jejichž chuligánská scéna je u nás nejvýznamnější. Z dalších významných mužstev s chuligánskou podporou zmiňme například Baník Most, FK Jablonec, FK Teplice, Dynamo České Budějovice, Hradec Králové, Slezský FC Opava a Viktoria Žižkov. (www.hooligans.cz)

6 NEJTRAGIČTĚJŠÍ UDÁLOSTI NA FOTBALOVÝCH STADIONECH

V této kapitole uvádím některé z událostí, které se staly na stadionech a vedly k tragickým následkům, při kterých vyhaslo mnoho lidských životů. Společným faktorem pro všechny z nich je, že byly zapříčiněny řáděním fotbalových chuligánů. Zároveň lze z níže uvedených případů vypožorovat, že problematika hooligans je bezesporu jevem globálním. Tragické události se staly a stále se dějí na všech světových kontinentech (samozřejmě kromě Antarktidy). V žádném případě se nepokouším jakýmkoliv způsobem jednotlivé události navzájem porovnávat, nebo se dokonce snažit určit, které byly nejhorší. Pravděpodobně by bylo možné tyto události mezi sebou porovnávat z hlediska počtu obětí, počtu zraněných nebo například podle výšky vzniklé škody na majetku, ale to já považuji za velmi subjektivní. Jednotlivé události jsou řazeny od nejstarších po nejmladší. V následujícím přehledu tragických událostí již nebudu zmiňovat tu z Bruselu v roce 1985 (viz.výše).

6.1 PERU - ARGENTINA

24. května roku 1964 se v peruánském hlavním městě Limě udála tragédie, která je mnohými považována za nejtragičtější událost na fotbalových stadionech zapříčiněnou chuligány. Probíhala jihoamerická fotbalová kvalifikace o postup na olympijské hry mezi národními mužstvy Peru a Argentiny.

Rozsáhlé nepokoje vyvolalo neuznání gólu domácího mužstva pouhé dvě minuty před koncem utkání. Tato branka by totiž znamenala vyrovnání, a tím postup hráčů Peru na olympijské hry v Tokiu. Dvojice peruánských chuligánů vběhla na hřiště a napadla rozhodčího Pazose. Vzápětí je na hrací plochu následovaly stovky dalších. Pouhá čtyřicítka přítomných policistů nemohla situaci zvládnout a jimi použitý slzný plyn proti rozvášněnému davu způsobil ještě větší zmatek. Tisíce diváků, kteří se snažili opustit tribuny, narazily na zamčené brány. Přestože se jim nakonec podařilo prolomit oplocení, stovky lidí byly ušlapány a umačkány. Nepokoje se přenesly i mimo stadion. Tři okolní domy lehly popelem a rozvášněný dav v ničení pokračoval i v samotném hlavním městě. Výsledkem této události bylo 318 mrtvých a více než 500 zraněných lidí. (www.footballerka.estranky.cz)

6.2 BOCA JUNIORS – RIVER PLATE

Celosvětově známým fotbalovým derby zápasem je ten mezi dvěma odvěkými rivaly v argentinském hlavním městě v Buenos Aires - mezi Bocou Juniors a River Plate. Zápas přezdíváný také „Superclásico“, ze španělského slova „clásico“ neboli derby a předpony super. Tento zápas je znám jako jeden z nejdivočejších a pro argentinské radikální fanoušky i jeden z nejdůležitějších zápasů celé sezony a je jimi houfně vyhledáván. Není výjimkou, že se proto chuligáni při tomto zápase ozbrojují různými zbraněmi, jakými jsou například nože, boxery, a dokonce i pistole.

Samotná tragédie se stala 23. června roku 1968 na stadionu El Monumental, kde své domácí zápasy hraje mužstvo River Plate. Co se přesně událo, není zcela jasné. Existuje více verzí, které situaci popisují. Jisté je, že na stadionu zavládla nebývalá panika, vyvolaná podle jedné z verzí zapálenými a vhozenými novinami a vlajkami z horního ochozu stadionu do spodního, což údajně udělali oslavující příznivci Bocy Juniors. Podle jiné verze byla panika zapříčiněna útokem chuligánů River Plate proti příznivcům Bocy.

Při panice a nepokojích zemřelo na stadionu 71 lidí a zhruba 150 lidí bylo zraněno. Většina mrtvých a zraněných fanoušků byla v dospívajícím a mladistvém věku. Průměrný věk obětí byl 19 let. Tato událost vešla v Argentině do dějin jako Brána 12 podle místa na stadionu, kde se událost stala. (www.aktualne.centrum.cz)

6.3 GLASGOW RANGERS – CELTIC GLASGOW

Tím, čím je v Argentině soubor mezi Bocou Juniors a River Plate, tím je ve Skotsku soubor odvěkých rivalů z Glasgowu. Dvě neslavnější skotská mužstva s nejbohatší historií a obrovským počtem fanoušků nejen po Skotsku, ale po celém světě. Aby toho nebylo málo, ve vzájemné rivalitě hraje velkou roli i náboženství. Celtic je klub, který vznikl v roce 1888 jako klub irských katolických přistěhovalců a Rangers je klub, který byl založen roku 1873 skotskými protestanty.

2. ledna roku 1971 se toto derby hrálo na stadionu Ibrox park, který je domovským stadionem Rangers. Vyrovnávací branka Rangers v závěru utkání vyvolala náhlý návrat již odcházejících radikálních fanoušků zpět do ochozů. Výsledkem ohromné síly davu bylo nejen ulomení ocelových zábradlí a prolomení bezpečnostních bariér, ale bohužel i 66 ušlapaných a až 200 zraněných lidí. (Mičko, 2011)

6.4 WEST HAM UNITED - MILLWALL

Odvěké nepokoje a výtržnosti provázejí zápasy těchto dvou londýnských mužstev již od prvního vzájemného střetnutí, které se odehrálo ve východním Londýně již roku 1897. West Ham se tehdy ještě jmenoval Thames Ironworks. Oba týmy byly založeny jako dělnická mužstva, která měla pozvedávat morálku pracujících dělníků. O rivalitu nebyla nouze mezi hráči a funkcionáři obou klubů, ale hlavně mezi jejich jednotlivými příznivci. Dokonce i zaměstnavatelé těchto dělníků byli vzájemnými rivaly. První výraznější rozmišky se udály 17. srpna 1906. Při zápase se zranilo několik hráčů, dva hráči Millwallu byli vyloučeni, jeden hráč byl hozen na ocelový reklamní panel a jeden odnesen na nosítkách po sérii těžkých zákroků.

Pravá nenávist však začala v roce 1926. Nepříznivá ekonomická situace postihla i dělníky v docích na břehu Temže. Zatímco dělníci na severním břehu (příznivci West Hamu) vstoupili do generální stávkou, dělníci na Isle of Dogs (příznivci Millwallu) odmítli své pracující kolegy podpořit.

V průběhu let se mezi těmito kluby příliš utkání nehrálo z důvodu účasti obou mužstev v odlišných soutěžích, a tak když se například potkaly v FA Cupu, byl to „svátek“ pro chuligány obou stran. V průběhu 60. let se odehrávala mezi gangam Krays Twins (West Hamu) a Richardsons Gang (Millwall) „válka“. Byly to tvrdé boje, jejichž součástí byly i soutěže o nejlepší bojovníky na tribunách stadiónů The Den (Millwall) a Upton Park (West Ham). Nejtěžší se odehrály v roce 1972 u příležitosti rozlučkového zápasu obránce Millwallu Harryho Crippse. Zápas byl přerušen kvůli neustálým potyčkám skupinek hooligans.

V roce 1976 umřel mladý fanoušek Millwallu Ian Pratt poté, co při potyčce s rowdies West Hamu spadl do kolejiště pod jedoucí vlak. Na dalším zápase byly příznivcům Millwallu rozdávány letáky s Prattovým portrétem a nápisem, který vyhrožoval příznivcům West Hamu smrtí. Poslední nepokoje se odehrály v roce 2009, kdy se oba rivalové utkali v Ligovém poháru. Zápas provázely výtržnosti v ulicích, na stadionu docházelo k pronikání diváků na hřiště, jeden fanoušek byl pobodán. (www.anglickyfofbal.cz)

6.5 AJAX AMSTERDAM – FEYENOORD ROTTERDAM

V Holandsku mají pravděpodobně nejvyhrocenější vztahy mezi sebou chuligáni právě těchto dvou mužstev. Tyto vztahy v sobě nesou i rasový podtext. Hooligans

Feyenoordu považují Ajax za židovský klub a skandují hesla jako například „židi do plynu“. Pravděpodobně nejtragičtěji dopadla předem domluvená rvačka mezi chuligány těchto mužstev v roce 1977. Rvačka byla naplánovaná poblíž městečka Beverwijk v severní části země. Co do počtu účastníků se jednalo o obrovskou rvačku v řádech tisíců. Zahynul při ní šéf gangu Ajaxu pětatřicetiletý Carlo Picornie, který byl zbit a ubodán k smrti soupeřovými fanoušky. Mnoho další lidí bylo zraněno.

Agresivita tohoto derby zápasu, kterému se v Holandsku přezdívá „Klassieker“, tak přesáhla všechny meze a holandský fotbalový svaz pak na čas zakázal příznivcům hostů při těchto zápasech vstup na stadion soupeře. Průběh této potyčky byl intenzivně vyšetřován a proběhla četná zatčení a odsouzení fotbalových chuligánů. (Mičko, 2011)

6.6 DINAMO ZÁHŘEB – CRVENA ZVEZDA BĚLEHRAD

Další krvavý masakr se odehrál v bývalé Jugoslávii při zápase těchto dvou mužstev dne 13. května 1990. Je potřeba si uvědomit, že tehdejší Jugoslávie byla provázena mnoha národnostními spory a nacionalistickými konflikty. Ne jinak tomu bylo, když se skupina zhruba tří tisíc příznivců srbského klubu z Bělehradu chystala na utkání v chorvatském Záhřebu s tamějším Dinamem. Jednalo se o radikální chuligány, kteří patřili do skupiny zvané Delije (Hrdinové).

Samotné nepokoje probíhaly už před zápasem mimo stadion Maksimir v Záhřebu, ale hlavní konflikt vypukl až na stadionu. Členové Delije se přímo na stadionu utkali s příznivci domácího mužstva, kteří patřili do chuligánské organizace s názvem Bad Blue Boys. Nenávist mezi Srby a Chorvaty se přenesla i na hrací plochu, kde se strhla obrovská mela. Policie se marně snažila za pomoci obušků a slzného plynu rvačku rozehnat. Do bojů se dokonce zapojili i někteří z fotbalistů. Známy je případ kapitána Dinama Zvonimira Bobana, který napadl policistu, jenž mlátil příznivce jeho mužstva. Výsledkem bylo více než sto mrtvých.

Za zmínku určitě stojí postava Želinka Ražnatoviće (vůdce srbské polovojenské organizace, který byl spíše známý pod pseudonymem Arkan), který mimo jiné také vedl skupinu Delije. Arkan dokonce „spolupracoval“ s tehdejší srbským diktátorem Slobodanem Miloševićem, který v něm viděl jakýsi nástroj k případné masové mobilizaci. Jeho polovojenská organizace zvaná „Tygři“ stála za etnickými čistkami nejen v Chorvatsku, ale také v Bosně a později v Kosovu. (www.hooligans.cz)

6.7 ESTEGHLAL FC – FC PERSEPOLIS

Mužstva Esteghlal FC a FC Persepolis Bychom našli v hlavním městě Íránců, v Teheránu. Zápas mezi nimi je v Íránu znám jako tzv. Teheránské derby. 29. prosince 2000 se odehrálo utkání, které bylo dokonce prohlášeno časopisem World Soccer za nejvýznamnější derby v Asii a za 22. nejdůležitější derby na světě. Přestože se jednalo o derby dvou teheránských mužstev, zápas se odehrál v jiném iránském městě. Utkání skončilo nerozhodně 2:2. Největší nepokoje začaly až po skončení utkání drobnými potyčkami mezi hráči obou týmů přímo na hrací ploše a 100 tisíc iránských fanoušků na tribunách nehodlalo pouze přihlížet. Rvačky se přesunuly i mimo stadion, kde rozvášnění fanoušci zdemolovali 250 městských autobusů a poškodili i mnoho obchodů. Policie zatkla tři hráče z každé strany spolu s 60 fanoušky za jejich výtržné chování. (Mičko, 2011)

6.8 PARIS SAINT-GERMAIN – HAPOEL TEL AVIV

Utkání Poháru UEFA mezi Paris Saint-Germain a Hapoel Tel-Aviv, které se odehrálo 24. listopadu roku 2006 ve francouzské metropoli a které domácí tým překvapivě prohrál 2:4, mělo tragickou dohru v ulicích města. Policista černé pleti, jenž šel na pomoc izraelskému fanouškovi napadenému skupinou domácích chuligánů, byl sám napaden a v sebeobraně jednoho fanouška PSG (Juliena Quemenera) zastřelil a druhého vážně zranil. Jednalo se o členy chuligánské skupiny zvané „Boulogne Boy’s“ (nejtvrdší jádro chuligánů Paris Saint-Germain, kteří mají ve znaku buldoka). Hooligans PSG jsou známi svou extrémně pravicovou orientací a často provolávají rasistická hesla.

Po tomto incidentu se problém fotbalového chuligánství ve Francii začal opět intenzivně projednávat. Do rozhovorů, které následovaly, se intenzivně zapojovali i tehdejší francouzský prezident Jacques Chirac a současný francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který ovšem tehdy působil na pozici ministra vnitra. Tehdejší prezident fotbalové federace Jean-Pierre Escalettes zhodnotil situaci takto: „Bohužel se opatření zavedou, až poté, co se něco vážného stane.“ (Mičko, 2011)

Chuligáni Paris Saint-Germain poté zorganizovali k uctění památky Juliena Quemenera pochod Paříží, kterého se zúčastnilo přibližně 300 lidí. Avšak účastníci tohoto protestu neopominuli nařknout média ze zaujatosti a z jednostranného popisu incidentu a obvinili policii z vraždy. (www.eurofotbal.cz)

6.9 EGYPT - ALŽÍRSKO

V posledních letech probíhají největší konflikty na africkém kontinentu, a to především v severní Africe. Když přijeli reprezentanti Alžírsko do Káhiry k poslednímu kvalifikačnímu zápasu na Mistrovství světa 2010, dostalo se jim místo radostného přivítání spíše přivítání velmi nepříjemného. Egyptští radikální fanoušci napadli jejich autobus kameny. Následovaly potyčky, při kterých skončilo v péči lékařů 32 lidí. Paradoxem bylo, že egyptští fotbalisté v tomto utkání zvítězili 2:0, avšak tento výsledek jim zaručoval pouze jistotu odvetného a rozhodujícího zápasu. Bylo rozhodnuto, že se toto utkání odehraje na neutrálním stadionu. Do nevděčné role pořadatele byl zvolen Súdánský Chartúm. (Mičko, 2011)

Už před utkáním to v obou zemích vypadalo jako na bojišti. Alžírští vandalové zdemolovali kanceláře pobočky egyptské telekomunikační firmy a podobně na tom byly i alžírské podniky na egyptském území.

Pětatřicet tisíc diváků rozhodujícího zápasu hlídalo neuvěřitelné množství až patnácti tisíc policistů a vojáků. Alžírsko nakonec porazilo Egypt 1:0 a postoupilo. Výsledkem byly opět obrovské výtržnosti a nepokoje v obou zemích, které byly mířeny proti organizacím země druhé. (www.aktualne.centrum.cz)

Egypt hrál hlavní roli i při zatím posledním výrazném projevu chuligánství, které se událo 1. února letošního roku. Při střetech fanoušků egyptských fotbalových klubů Al Masrí a Al Ahlí po zápase v severoegyptském Port Saídu až 73 lidí. Dalších tisíc lidí bylo zraněno. Část byli podle úřadů zaměstnanci ostražky.

7 OPATŘENÍ PROTI NÁSILÍ NA STADIONECH

V poslední kapitole teoretické části mé bakalářské práce přiblížím jednotlivé úkoly složek, které se snaží násilí na stadionech vymýtit nebo ho alespoň minimalizovat, a to různými způsoby. Ať už přímo v rámci dění na stadionu nebo za psacím stolem. Patří sem pořadatelská služba, městská a státní policie, Fotbalová asociace České republiky a mezinárodní organizace UEFA a FIFA. Samozřejmě, že takovýchto organizací bychom našli určitě více, tyto však patří mezi stěžejní.

7.1 POŘADATELSKÁ SLUŽBA

Pořadatelská služba je skupina lidí, kterou si vybírá a zaměstnává domácí mužstvo. Její povinností je dbát na to, aby na stadionu byl dodržován návštěvní řád. Každý klub má povinnost na svém stadionu viditelně umístit návštěvní řád, v kterém je mimo jiné uvedeno, co je na stadionu zakázáno. Takový řád bývá většinou vyvěšen u vchodu na stadion, u pokladen nebo bývá vytištěn na lícové straně vstupenky.

Každý člen pořadatelské služby musí být viditelně označen, aby ho bylo možné odlišit od běžných návštěvníků utkání. Většinou bývá odlišen vestou reflexní barvy s nápisem pořadatel nebo pořadatelská služba. K úspěšnému vykonávání své funkce má pořadatel jistá zvýhodnění. Například smí prohledávat návštěvníka nebo jeho tašky (batoh, kabelka apod.) při příchodu na stadion a při odchodu z něj. Při chycení výtržníka má pořadatel povinnost ho vyvést ze stadionu, avšak při zjištění trestné činnosti je povinen ho předat Policii ČR. Zároveň však má pořadatel povinnost návštěvníka informovat o tom, kam běžní návštěvníci vstup nemají a zabránit jim ve vstupu na tato místa. Pořadatelům zároveň může v jejich práci pomáhat kamerový systém nebo například prodej vstupenek na občanský průkaz či jiná opatření. (Nikl, Volevecký, 2007)

7.2 POLICIE ČR A MĚSTSKÁ (OBECNÍ) POLICIE

Policie ČR je státním orgánem, který má zákonem danou povinnost chránit bezpečnost osob a jejich majetku. Při fotbalových utkáních bychom měli rozlišit funkci policie na stadionu a funkci policie mimo stadion. Na stadionu působí Policie ČR, a to pouze preventivně, a svojí činností se nijak nevměšuje do práce pořadatelské služby. Zasáhne pouze tehdy, když pořadatelská služba už není schopná svými silami urovnat vzniklou situaci, nebo když dochází k ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku či

k rušení veřejného pořádku. Podle nové vyhlášky musí hlavní pořadatel Policii ČR o pomoc požádat, až potom může policie zakročit. Utkání bývají předem kategorizována podle rizikovosti do zhruba tří rizikových skupin, podle kterých se stanovují počty policistů. Policisté mají oproti pořadatelské službě výrazně větší pravomoci.

Policie ČR může na stadionu:

- požadovat vysvětlení
- požadovat prokázání totožnosti
- zajistit osobu včetně zajištění z důvodu ukončení pobytu nebo vyhoštění
- omezení pohybu agresivních osob
- odebrat zbraň, zakázat vstup na určená místa, odejmout věc
- použít donucovacích prostředků apod. (Smolík, 2008)

O dění před stadionem a v jeho okolí se stará především policie městská. Ve většině případů se jedná o dvojici strážníků, ti jsou vybaveni běžnými donucovacími prostředky, jakými jsou například obušky, pouta nebo zbraně. Někdy se pohybují i na koních či jiných dopravních prostředcích.

Povinnosti městské policie jsou:

- dohlížet na dodržování obecně závazných právních předpisů k ochraně veřejného pořádku (jedná se nejen o trestní zákon či zákon o přestupcích, ale i o obecně závazné vyhlášky obcí, které konkrétně regulují oblast ochrany klidu a pořádku)
- přispívají k ochraně bezpečnosti osob a majetku (povinnost hlavně Policie ČR)
- provádí dohled nad dodržováním pravidel občanského soužití
- odhalují přestupky v rozsahu stanoveném zákonem o obecní policii, za které ukládají pokuty v blokovém řízení (zejména přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku)
- upozorňují fyzické a právnické osoby na zjištěné nedostatky a podle situace provádějí konkrétní opatření k jejich odstranění (projednání nedostatků s hlavním pořadatelem, resp. s vedením příslušného fotbalového klubu). (Smolík, 2008)

7.3 FOTBALOVÁ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

Fotbalová asociace České republiky je organizátorem a představitelem fotbalu na území celé České republiky a zároveň je i členem mezinárodních organizací FIFA a UEFA. Tato organizace nesla dříve název Českomoravský fotbalový svaz a úplně v počátcích fotbalu u nás od roku 1901 Československá fotbalová asociace. Jejím současným předsedou je Miroslav Pelta.

Jejími úkoly je starat se o komplexní rozvoj fotbalu u nás a vytvářet pro něj pokud možno co nejlepší podmínky, vést mládež k fotbalu prostřednictvím jednotlivých fotbalových klubů, kterých sdružuje přes 4000, a jiné.

V rámci Fotbalové asociace České republiky působí i disciplinární komise, která má za úkol projednávat jednotlivé prohřešky, ať už jednotlivců nebo celých kolektivů. Při udělování trestů se však musí řídit disciplinárním řádem a ničím jiným.

V disciplinárním řízení lze klubům (kolektivům) udělit tyto postihy:

- důtka (nejméně závažný přečin, ukládá se pouze v případech méně závažných či ojedinělých provinění)
- peněžitá pokuta (kolektivům je možno uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč)
- uzavření hřiště (lze uložit až na tři soutěžní utkání toho družstva, při jehož utkání k provinění došlo; může být podmíněčně odložen; může být nahrazen nařízením sehrát zápasy bez přítomnosti diváků)
- odebrání soutěžních bodů (po skončení sezóny lze družstvu odečíst nanejvýš 20 soutěžních bodů)
- vyloučení ze soutěže (uděluje se pouze ve výjimečných případech, a to za velmi závažná provinění). (www.nv.fotbal.cz)

Vůči jednotlivcům lze v disciplinárním řízení ukládat tyto tresty:

- důtka (viz. Postihy kolektivů)
- peněžitá pokuta (její výše závisí na vztahu pracovní činnosti vzhledem k fotbalové asociaci a její maximální výše je 50 000 Kč nebo 500 000 Kč)
- zastavení závodní činnosti (možnost uložení trestu na určité časové období nebo na určitý počet soutěžních utkání)
- zákaz výkonu funkce (opět lze uložit na počet soutěžních utkání nebo na časové období, jehož nejvyšší hranice je trest na 15 let). (www.nv.fotbal.cz)

7.4 UEFA A FIFA

Projevy fanouškovství na fotbalových stadionech samozřejmě nejsou lhostejné ani mezinárodním organizacím UEFA a FIFA. UEFA (Union of European Football Associations) je největší ze šesti kontinentálních organizací, které jsou členy FIFA. Byla založena 15. června roku 1954 ve švýcarské Basileji a od roku 1959 sídlila v Paříži a poté v Bernu, nyní v Nyonu, taktéž ve Švýcarsku.

FIFA (Fédération Internationale de Football Association) je celosvětově nejdůležitější fotbalovou organizací. Byla založena 21. května 1904 v Paříži.

Kromě již zmíněné evropské federace sem patří:

- asijská: AFC (Asian Football Confederation)
- africká: CAF (Confédération Africaine de Football)
- severní a střední Amerika a Karibik: CONCACAF (Confederation of North, Central American and Caribbean Association Football)
- Jižní Amerika: CONMEBOL (Confederación Sudamericana de Fútbol)
- oceánská: OFC (Oceania Football Confederation) – Austrálie je členem asijské, do roku 2006 byla členem oceánské. (www.cs.wikipedia.org)

Společné mají tyto organizace i jisté pravomoci, které jim dovolují postihovat nepřijatelné chování na stadionech i mimo ně. Například mohou sankcionovat kluby či jednotlivé národní svazy pokutou, jejíž výše závisí na závažnosti přestupku, mohou zakázat účast diváků na zápasech, přeložit zápas, uzavřít stadion, anulovat výsledky, nechat opakovat zápasy, odebírat body atp.

Velkou měrou se též angažují při snaze o vymýcení rasismu z fotbalu. Organizují nespočet různých konferencí, přednášek a akcí, které mají tento nešvar odstranit. Například se uskutečnily akce s názvy – Why tackle racism?, Kick it out a další. (Smolík, 2008)

8 PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE

8.1 VOLBA ZPŮSOBU ZÍSKÁNÍ DAT

Pro získání dat, z kterých jsem vyvozoval jednotlivé závěry, jsem se rozhodl použít výzkumné šetření provedené za pomoci ankety. Pečlivě jsem toto rozhodnutí zvažoval a připadalo mi, i díky žádné osobní známosti s členy této subkultury, jako nejvhodnější. Tato anketa však nebyla cílovému souboru, kterým jsou členové hooligans skupin na území České republiky, distribuována v papírové formě, mimo jiné z důvodu uzavřenosti těchto skupin, problematické distribuce a předpokládané malé návratnosti anket, ale byl využit internetový server s názvem Vyplnto.cz.

Stránka Vyplnto.cz slouží k realizaci internetových průzkumů – kdokoli si může s její pomocí vystavit anketu na internetu. Standardně jsou vytvářené ankety neveřejné, nicméně pokud zadavatel označí svůj průzkum jako veřejný, dává tím najevo svůj zájem o získání co největšího počtu dobrovolných respondentů (na oplátku poskytne všem výsledky).

Tento způsob získání dat jsem vyhodnotil jako nejefektivnější i z toho důvodu, že přímo tento server výrazně vypomáhá s tvorbou anket, přináší rady a tipy jak získat pokud možno co největší počty respondentů, aby byl výsledná data co nejobjektivnější, a především pomáhá s vyhodnocením získaných odpovědí tvorbou zajímavých grafů. Pokud chcete mít na tomto serveru svou anketu, není to však úplně jednoduché. Aby nebyl server přesycen množstvím nesmyslných anket, musí být každý, kdo zde chce svou anketu umístit, registrovaným uživatelem. V dalším kroku po registraci ještě musíte strávit určitý čas vyplňováním dotazníků jiných lidí, až pak můžete vytvořit vlastní anketu. Při vyplňování anket jiných lidí jsem se zároveň v jejich popisu dozvěděl, že data takto získaná tito lidé mnohdy využívají pro účely svých kvalifikačních prací.

8.2 POPIS ANKETY

Za účelem výzkumu pro svou bakalářskou práci jsem vytvořil anketu, která byla vytvořena za pomoci softwaru na internetové stránce www.vyplnto.cz. Anketa byla tvořena 17 otázkami, které se týkají fotbalových chuligánů a násilí na fotbalových stadionech. Těchto 17 otázek bychom mohli rozdělit do tří bloků, do bloku demografického (otázky 1 – 7), do bloku fanouškovství (otázky 8 – 16) a politického

bloku (17. otázka). Ve 13 případech je odpověď na otázku uzavřená (většinou volba odpovědi ano nebo ne, maximální výběr byl ze 6 možností) a ve čtyřech případech odpovídali respondenti na otázky otevřené.

Název ankety byl prostý: Hooligans. Výzkumné šetření probíhalo po dobu jednoho měsíce, a to mezi 23. dubnem 2012 až 23. květnem 2012. Návratnost dotazníku byla 48 procent. Před samotným vyplňováním se respondentům zobrazil krátký úvodní popis, jehož úkolem bylo hlavně to, aby anketu vyplňovaly pouze správné skupiny lidí.

Dobrý den, považujete-li sám sebe za člena skupiny HOOLIGANS některého fotbalového klubu, věnujte prosím 5 minut vašeho času této anketě (nejste-li členem, prosím, nevyplňujte tuto anketu, snížili byste tak její objektivitu). Napomůžete tak výzkumu tohoto jevu a zároveň budou tato data využita pro potřeby mé bakalářské práce. Děkuji za váš čas.

8.3 ZPŮSOB PROPAGACE ANKETY

Protože jsem předpokládal, že mnoho chuligánů nenavštěvuje portál Vyplňto.cz, byl jsem nucen je nějakým způsobem informovat o tom, že vůbec takováto anketa existuje. Využil jsem tedy veřejného fóra největšího internetového portálu zabývajícího se touto tematikou: www.hooligans.cz, kde jsem uveřejnil pozvánku s odkazem na vyplnění mé ankety. Stejnou pozvánku s odkazem jsem publikoval i na profilech předních českých prvoligových a druholigových klubů na internetové straně www.facebook.com. Dále jsem pak odkaz na mou anketu zmiňoval v různých internetových diskuzích zabývajících se fotbalem.

8.4 VÝSLEDKY ANKETY

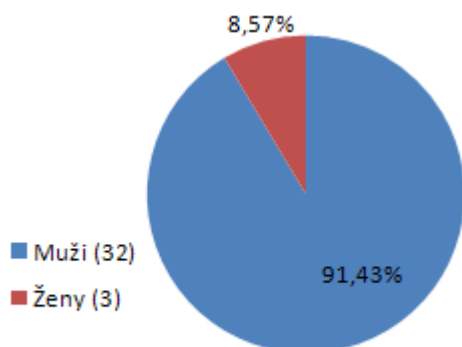
Anketa měla návratnost 48 procent, to znamená, že 52 procent lidí, kteří začali anketu vyplňovat, ji z neznámého důvodu nedokončili. Návratnost ankety je dána poměrem vyplněných a zobrazených anket. Jedná se o orientační údaj, který nebere v potaz ty oslovené respondenty, kteří ani nezobrazili úvodní text (neklikli na odkaz na anketu). Oněch 48 procent respondentů, kteří anketu úspěšně absolvovali, tvoří 35 lidí. Těmto 35 lidem průměrně trvalo anketu vyplnit 3 minuty a 31 vteřin.

Anketa se skládala z následujících otázek a odpovědí:

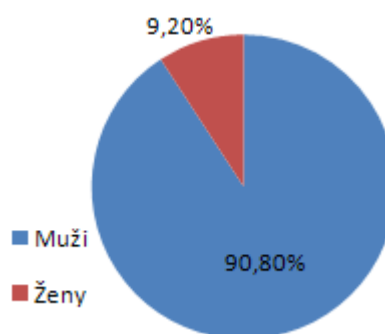
- 1. Pohlaví: Muž/ Žena
- 2. Věk: do 15 let/16-20/ 21-25/ 26-30/ 31-40/ 40 a více
- 3. Rodinný stav: Svobodný(á)/ Ženatý-Vdaná
- 4. Maximální dosažené vzdělání: Základní/ Vyučený(á)/ Střední s maturitou/ Vyšší odborné/ Vysokoškolské
- 5. Pracujete v: Nezaměstnaný/ Primární sektor (zemědělství, těžba)/ Sekundární sektor (průmysl)/ Terciální sektor (služby, cestovní ruch atp.)/ Kvartální sektor (věda, výzkum)/Student
- 6. Sportujete aktivně: Ano/Ne
- 7. Pokud odpověď v otázce 6 byla Ano, napište sport(y), kterému se věnujete: Otevřená odpověď
- 8. Kdy a s kým jste poprvé navštívil fotbalové utkání na profesionální úrovni (2.liga a výše): Otevřená odpověď
- 9. Jakého klubu jste členem hooligans: Otevřená odpověď
- 10. Od kolika let tomuto klubu fandíte a proč: Otevřená odpověď
- 11. Konzumujete před návštěvou utkání alkohol: Ano/Ne
- 12. Jak často se účastníte výjezdů na venkovní utkání svého mužstva: Pokud mám volno, tak co nejvíce/ Čas od času, nepravidelně/ Pravidelně, co je v mých možnostech/ Nikdy, venku své mužstvo nepodporuji/ Vždy, nevynechám žádné utkání svého mužstva
- 13. Použil jste někdy na stadionu pyrotechniku (světlice, dýmovnice atp.): Ano/Ne
- 14. Zúčastnil jste se někdy potyčky s fanoušky mužstva soupeře mimo stadion: Ano, pravidelně se účastním/ Ano, párkrát/ Ne, ale chystám se na to/ Ne, nikdy
- 15. Podílel jste se někdy na vytrhávání sedaček nebo na jiném poškozování vybavení stadionu: Ano/Ne
- 16. Byl jste někdy trestně stíhán, zadržen nebo odsouzen Policií ČR v souvislosti s chuligánstvím: Ano/Ne
- 17. Vaše politická orientace: Pravicově orientován/ Středově orientován/ Levicově orientován/ Politika mě nezajímá, nejsem nijak orientován

8.4.1 DEMOGRAFICKÁ ČÁST

Z výsledků 1. otázky ankety vyplývá, že mezi chuligány v drtivé většině převládají muži. Z celkových 35 respondentů bylo 32 mužů a pouze 3 ženy. Vyjádřeno procentuálně je mužské zastoupení v 91,43% případů a zastoupení žen v 8,57% případů. Tyto výsledky nejsou nijak překvapivé a jsou u chuligánů prakticky stejné jako u běžných fotbalových diváků, jak můžete vidět při porovnání grafů níže.

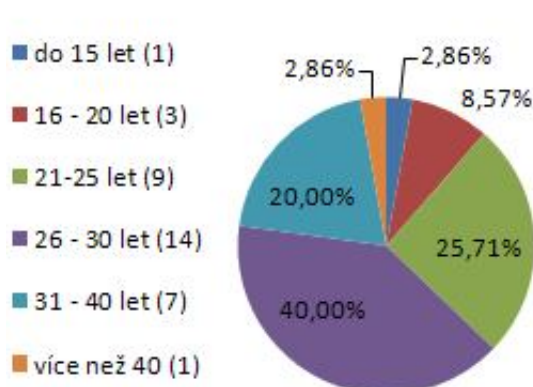

graf 1 pohlaví chuligánů

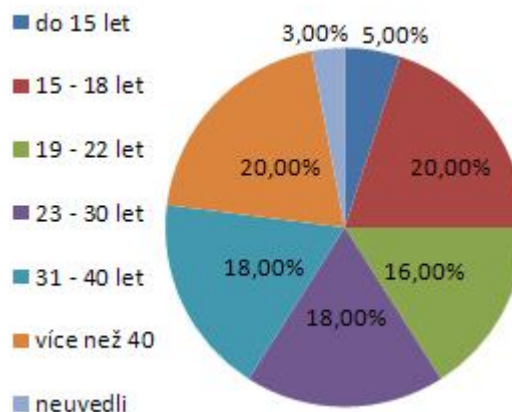

graf 2 pohlaví běžných fotbalových diváků (Slepička, 1990)

Z výsledků 2. otázky vyplývá, že v této subkultuře převládají mladí lidé před těmi staršími. Nejpočetnější skupinou je skupina lidí mezi 26 a 30 lety, nejméně početní jsou pochopitelně lidé do 15 let a lidé nad 40 let. Vyjádřeno číselně, do skupiny lidí do 15 let patří pouze jeden respondent ankety (2,85% všech respondentů), do skupiny mezi 16 a 20 rokem života 3 respondenti (8,57%), do skupiny mezi 21 a 25 rokem 9 respondentů (25,71%), do nejpočetnější skupiny mezi 26 a 30 rokem patří 14 respondentů (40%), ve skupině mezi 31 a 40 rokem je 7 respondentů (20%) a starší než 40 let je pouze jeden respondent (2,86%). Pro srovnání uvádím i zde graf věkového složení běžných fotbalových diváků dle Slepíčky.

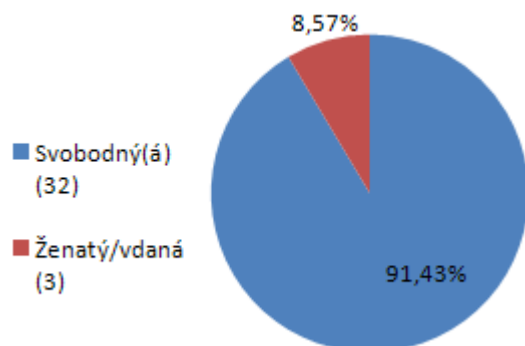

graf 3 věk chuligánů

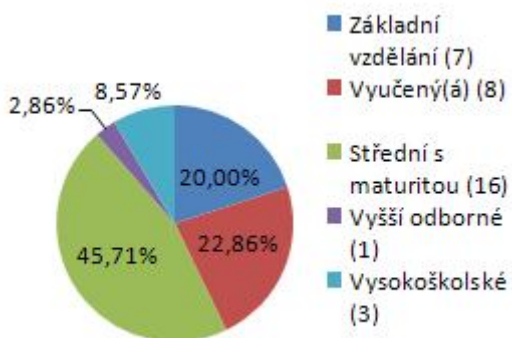
graf 4 věk běžných fotbalových diváků (Slepička, 1990)

Otázka číslo 3 se zabývala rodinným stavem členů této subkultury a výsledky jsou opět očekávatelné. Odpověď svobodný(á) vybralo 32 z 35 respondentů (91,43%) a odpověď ženatý/vdaná vybrali pouze tři z respondentů (8,57%).

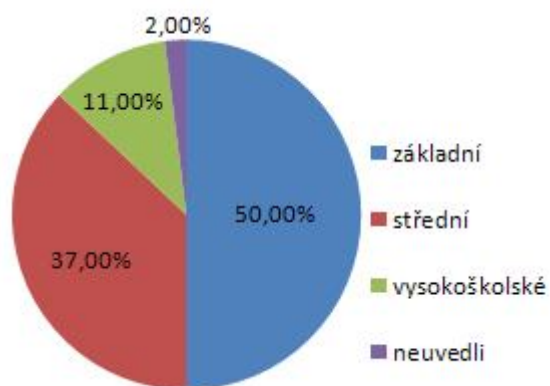

graf 5 rodinný stav chuligánů

Co se maximálního dosaženého vzdělání týče, odpověděli respondenti ve 4. otázce následovně – nejvíce lidí má ukončené středoškolské vzdělání zakončené maturitou, takových lidí je 16 (45,71%), následuje 8 lidí vyučených (22,85%), poté 7 lidí s pouze základním vzděláním (20%), 3 lidé mají vysokoškolské vzdělání (8,57%) a jeden člověk absolvoval vyšší odbornou školu (2,86%). V následující otázce uvedli 4 lidé, že stále studují, z toho vyplývá, že se v budoucnu může tento výčet vzdělanosti mírně změnit. Pro srovnání opět uvádím graf vzdělání běžných fotbalových diváků dle Slepíčky.

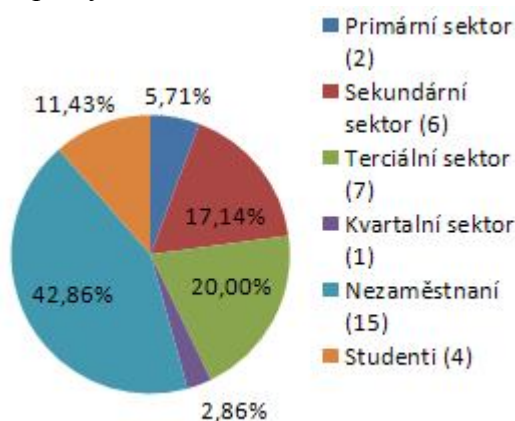

graf 6 vzdělání chuligánů

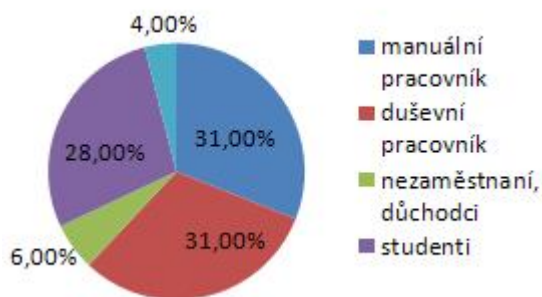

graf 7 vzdělání běžných fotbalových diváků (Slepíčka, 1990)

Otázka číslo 5 se týkala zaměstnání. Nejvíce respondentů uvedlo, že jsou nezaměstnaní, a to 15 z 35 (42.86%), 7 lidí uvedlo, že jsou zaměstnaní v terciálním sektoru (20%), 6 lidí v sekundárním sektoru (17.14%), 4 lidé stále studují (11.43%), 2 lidé jsou zaměstnaní v primárním sektoru (5.71%) a jeden člověk v kvartálním sektoru (2.86%). Opět můžeme srovnávat se zaměstnáním běžných fotbalových diváků dle Slepíčky.

graf 8 zaměstnání chuligánů

graf 9 zaměstnání běžných fotbalových diváků (Slepíčka, 1990)

Otázky číslo 6 a 7 se týkaly sportovní aktivity chuligánů. 25 z 35 chuligánů uvedlo, že aktivně sportují (71.43%) a 10 chuligánů uvedlo, že aktivně nesportují (28.57%). 15 aktivně sportujících chuligánů zároveň odpovídalo, jakým sportovním aktivitám se ve volném čase věnují. Z celé řady odpovědí výrazně vynikaly dvě. Většina aktivně sportujících fotbalových chuligánů se také ve svém volnu věnuje fotbalu. Dále pak se výrazná většina těchto lidí věnuje fitness a posilování nebo mají v oblibě různé druhy bojových sportů. Zmiňovány byly například box, Thai box, MMA, Krav Maga.

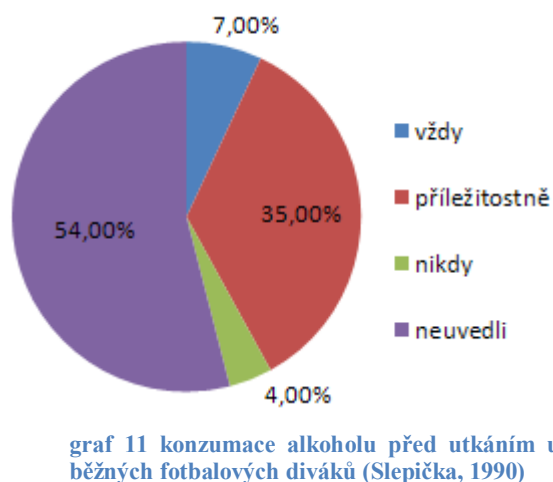
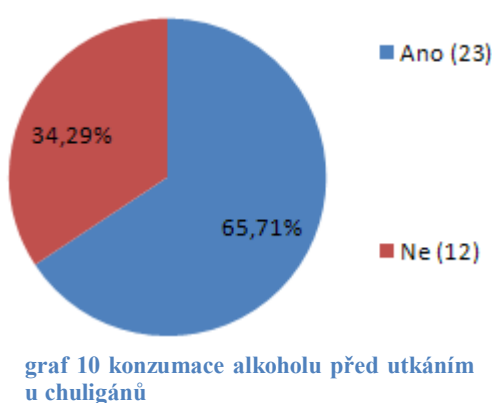
8.4.2 FANOUŠKOVSTVÍ

Otázky č. 8, 9 a 10 se týkaly klubové příslušnosti chuligánů, důvodů, proč učinili takovou volbu a toho, kdo je na stadiony přivedl. Odpovědi na otázku č. 9, ke kterému fotbalovému mužstvu se jednotliví chuligáni hlásí, přesně korespondují s mužstvy, jejichž chuligánské aktivity jsou v České republice asi největší. Anketu vyplnilo 8 chuligánů pražské Sparty, 7 chuligánů ostravského Baníku, 5 chuligánů brněnské Zbrojovky, 4 chuligáni pražské Slavie a libereckého Slovanu, po dvou chuligánech Sigmy Olomouc a Viktorie Plzeň, a po jednom chuligánovi z Hradce Králové, Mladé Boleslavi a pražských Bohemians 1905.

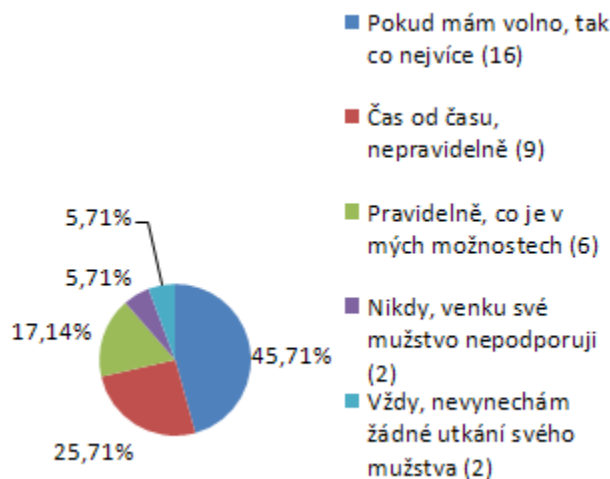
Na otázku číslo 8 odpovídali ve většině případů chuligáni tak, že na utkání je poprvé přivedl někdo z rodiny. Ve většině případů otec, dále pak děd nebo strýc. Méně časté odpovědi konstatovaly, že to byli kamarádi a v několika případech bylo uvedeno, že poprvé navštívili utkání sami. Poprvé tito lidé navštívili utkání zhruba mezi 10. až 14. rokem života.

Otázka č. 10 měla vcelku totožné odpovědi. Důvodem, proč fandí svému klubu, většinou byla srdeční záležitost a trvalý pobyt v městě, odkud ono mužstvo je. Opět bylo uváděno, že fandí svému mužstvu už od útlého věku, zhruba od 10 až 13 let.

Otázka č. 11 se týkala požívání alkoholu před začátkem utkání. Většina z respondentů uvedla, že před utkáním konzumuje alkoholické nápoje, bylo jich 23 z 35 (65.71%). Zbylých 12 lidí uvedlo, že před utkáním alkoholické nápoje nekonzumují (34.29%). Pro srovnání porovnejme tato čísla s čísly u fotbalových diváků. 7% dotazovaných fotbalových diváků potvrdilo, že před či v průběhu zápasu požívají alkohol vždy, 35% napsalo, že požívají alkohol před nebo v průběhu utkání příležitostně, pouze 4% uvedli, že alkohol před utkáním nekonzumují nikdy a 54% lidí nevedlo odpověď. (Slepička, 1990)

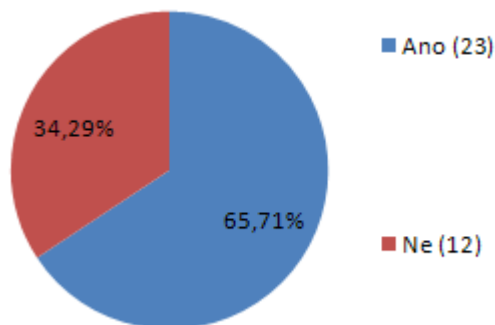

Na otázku č. 12 odpovídali chuligáni následovně – nejvíce, 16 lidí, odpovědělo, že pokud mají volno, účastní se výjezdů na venkovní utkání co nejvíce (45.71%), 9 lidí (25.71%) uvedlo, že se občas zúčastní výjezdů, 6 lidí (17.14%) uvedlo, že se účastní pravidelně, po 2 respondentech (5.71) zaznamenaly odpovědi – vůbec, venku své mužstvo nepodporuji a vždy, nevynechám žádné utkání svého družstva.

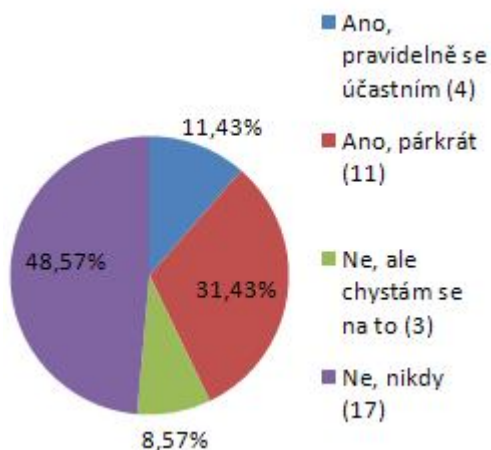
graf 12 účast chuligánů na venkovních utkáních

13. otázka se zabývala pyrotechnikou a zaznamenala stejné výsledky odpovědí jako u otázky zabývající se alkoholem. 23 lidí (65.71%) použilo na stadionu pyrotechniku a 12 lidí (34.29%) ji nikdy v životě na stadionu nepoužilo.

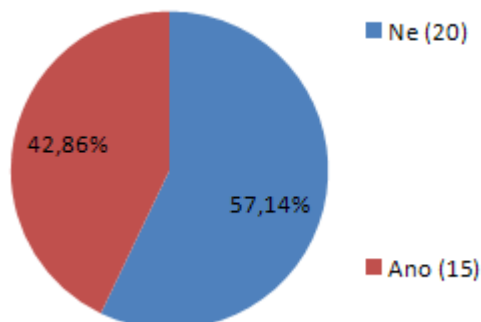
graf 13 používání pyrotechniky na stadionu

Na otázku č. 14, která se týká chuligánských rvaček mimo stadion, odpověděli respondenti následovně – 17 lidí (48.57%) odpovědělo, že se potyček nikdy nezúčastnilo, 11 lidí (31.43%) lidí odpovědělo, že se párkrát zúčastnilo rvaček, 4 lidé (11.43%) odpověděli, že se rvaček účastní pravidelně a 3 lidé (8.57%) odpověděli, že se rvačky zatím nezúčastnilo, ale že se na to chystají.

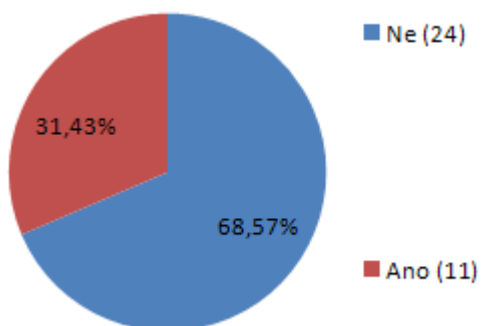
graf 14 účast chuligánů při rvačkách mimo stadion

15. otázka se zabývala vandalstvím přímo na stadionu. 20 lidí (57.14%) uvedlo, že se na něm nikdy nepodílelo a 15 lidí (42.86%) uvedlo, že podílelo na vytrhávání sedaček nebo na jiných výtržnostech.

graf 15 vandalství na stadionu

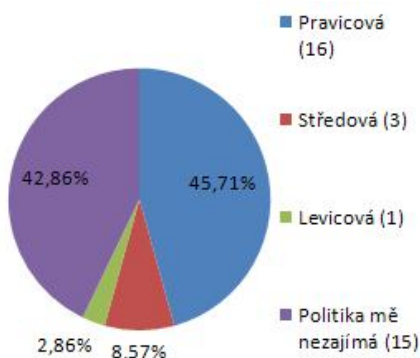
16. otázka se zabývala konfliktem s Policií ČR. 24 lidí (68.57%) uvedlo, že nebyli nikdy stíháni, zadrženi ani odsouzeni Policií ČR v souvislosti s chuligánstvím. 11 lidí (31.43%) uvedlo, že už se do konfliktu s policií v souvislosti s chuligánstvím dostalo.

graf 16 konflikt chuligánů s Policií ČR

8.4.3 POLITIKA

Poslední blok obsahoval pouze jednu otázku. Ta se zabývala politickou orientací členů subkultury hooligans. Výsledky jsou velmi zajímavé, 16 lidí (45.71%) uvedlo svou politickou orientaci jako pravicovou, 15 lidí (42.86%) uvedlo, že je politika nezajímá, 3 lidé (8.57%) uvedli středovou orientaci a jeden jediný člověk (2.86%) uvedl levicovou orientaci.

graf 17 politická orientace členů subkultury hooligans

9 DISKUZE

Ve své práci jsem dosáhl celé řady velmi zajímavých výsledků. Některé byly očekávatelné a naopak, některé mě velmi překvapily.

Pravděpodobně nejvíce mě překvapily výsledky otázky zabývající se vzděláním chuligánů. Při porovnání se vzděláním běžných fotbalových diváků dle Slepíčky si vedli chuligáni nadmíru dobře. Překvapivé pro mě byly i výsledky zabývající se účastí při rvačkách mimo stadion, kde jsem očekával, že se jich pravidelně účastní větší procento chuligánů. Výsledky odpovědí na otázky zabývající se například požíváním alkoholu, věkového složení či pohlaví chuligánů jsou takové, jaké jsem zhruba předpokládal. Velmi zajímavou informací nám prozradila poslední otázka ankety, která se zabývala polickou orientací chuligánů. Podle jejich výsledků jsou chuligáni v drtivé většině pravicově orientovaní, anebo je politika vůbec nezajímá. To, že se valná většina chuligánů hlásí k pravicové orientaci, jen potvrzuje fakt, že mezi chuligány se objevuje i mnoho rasistů, kteří iniciují vyvolávání rasistických pokřiků během utkání.

Zároveň jsem se při psaní své práce setkal i s celou řadou problémů. Za pravděpodobně největší považuji obstarání vhodné literatury, která se touto problematikou zabývá. Takovéto česky psané literatury nebylo zatím mnoho publikováno. Literatura, která se fenoménem fotbalového chuligánství zabývá, většinou vycházela v malých nákladech a není jednoduché ji zakoupit nebo vypůjčit v knihovnách, protože ji zkrátka nikde nemají. Jako problém se ukázala i snaha o získání pokud možno co největšího počtu vhodných respondentů, aby byly výsledky ankety co nejobjektivnější. Důvodem bude pravděpodobně uzavřenost této subkultury. Nakonec se mi ale podařilo, za využití nejrůznějších propagačních metod, pracovat s odpověďmi 35 chuligánů, což považuji za dostatečné množství.

10 ZÁVĚR

V mé práci jsem představil subkulturu hooligans, pokusil jsem se objasnit příčiny jejího vzniku, nastínit možné negativní dopady agresivního chování chuligánů a přinesl přehled aktuální situace na světové a hlavně na české chuligánské scéně. Má práce podává přehled o jevu, o kterém toho stále moc nevíme, a kterým bychom se měli v budoucnu stále intenzivněji zabývat.

Tato „britská nemoc“, jak se fotbalovému chuligánství také přezdívá, se šířila nejprve Evropu a v současnosti je už rozšířená po všech koutech světa. I přes každodenní zdokonalování bezpečnostních opatření, která se snaží tento negativní jev potlačit, se nedaří fotbalové chuligánství vymýtit. Násilnosti se dokonce neprojevují pouze na fotbalových stadionech, ale i mimo ně. Pronikají i do jiných sportů, například do ledního hokeje.

Anketním šetřením bylo zjištěno mnoho informací, které doufám budou v budoucnu využity ať už pro další výzkumné šetření, pro informovanost lidí, kteří se s tímto problémem ještě neměli tu čest seznámit, a hlavně pro potlačení a vymýcení tohoto jevu ze stadionů. Podle mého názoru bychom se neměli snažit zamezovat těmto lidem přístup na stadion, ale zavést taková opatření, aby se na stadionu výtržnosti nemohly vůbec odehrávat. Tito lidé totiž na stadionu vytvářejí tak potřebnou atmosféru. Zároveň bychom se měli snažit působit na mladé lidi, aby viděli fenomén fotbalového chuligánství jako velmi problematický a špatný jev a nesnažili se s ním sympatizovat.

Celkově jsem s výsledkem práce spokojený, obohatil mě o mnoho nových poznatků a o velmi cennou zkušenost se psaním kvalifikační práce, kterou jistě zúročím v budoucnu při psaní práce diplomové.

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A JINÝCH ZDROJŮ

1. BRKLOVÁ, D., HERCIG, S., *Diplomová a závěrečná práce studujících tělesnou výchovu a sport.* 2., upr. a rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství Západočeské univerzity, 1998. 58 s. ISBN 80-7082-413-1.
2. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M., *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury.* Brno: Barrister and Principál. 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3
3. NIKL, J., VOLEVECKÝ, P., *Divácké násilí.* 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. ISBN 978-80-7251-249-2
4. SLEPIČKA, Pavel. *Sportovní diváctví.* 1990. vyd. Praha: Olympia, 1990. 209 s. ISBN 80-7033-012-0.
5. SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu.* 1. vyd. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý - vydavatelství & nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

6. JERÁBEK, Josef. *Hooligans : násilí na fotbalových stadionech.* Bakalářská práce. Brno: Masarykova universita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2009. 70 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Ema Štěpařová.
7. MIČKO, Jakub. *Násilí na fotbalových stadionech.* Bakalářská práce. Brno: Masarykova universita, Fakulta sportovních studií, Katedra společenských věd ve sportu, 2011. 66 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Oldřich Racek.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

8. *Aktualne.centrum.cz* [online]. 2.2.2012 [cit. 2012-06-11]. Nejhorší tragédie na fotbalových stadionech v historii. Dostupné z WWW: <
<http://aktualne.centrum.cz/sportplus/grafika/2012/02/02/nejhors-tragedie-na-fotbalovych-stadionech-v-hist/#2>
9. Vašíček, Jakub. *Anglickyfotbal.cz* [online]. 21.6.2011 [cit. 2012-05-15]. Millwall v West Ham, West Ham v Millwall. Dostupné z WWW: <
<http://www.anglickyfotbal.cz/clanky/millwall-v-west-ham-west-ham-v-millwall>

10. *Cs.wikipedia.org* [online]. 2010 [cit. 2012-06-10]. FIFA. Dostupné z WWW: <
<http://cs.wikipedia.org/wiki/FIFA>
11. *Eurofotbal.cz* [online]. 24.11.2006 [cit. 2012-06-12]. Hapoel Tel Aviv. Dostupné z
WWW: <
<http://www.eurofotbal.cz/kluby/izrael/hapoel-tel-aviv/expres-zpravy/?list=3>
12. Kubáň, David. *Eurofotbal.cz* [online]. 27.1.2007 [cit. 2012-06-12]. Fotbalové
tragédie: Brusel 1985. Dostupné z WWW: <
<http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>
13. *Footballerka.estranky.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-06-15]. Fotbalové stíny aneb. co
všechno se stalo za neštěstí. Dostupné z WWW: <
http://www.footballerka.estranky.cz/clanky/fotbalove-stiny-aneb_-co-vsechno-se-stalo-za-nestesti.html
14. *hooligans.cz* [online]. 2007 [cit. 2012-05-19]. Česká scéna. Dostupné z WWW: <
<http://www.hooligans.cz/showpage.php?name=scena>
15. *hooligans.cz* [online]. 9.2.2008 [cit. 2012-05-19]. Arkan, Zvonimir Boban, fotbal a
krvavý konec Jugoslávie. Dostupné z WWW: <
<http://www.hooligans.cz/view.php?cisloclanku=2008020003>
16. *Nv.fotbal.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-06-10]. Disciplinární řád FA ČR. Dostupné z
WWW: < <http://nv.fotbal.cz/cmfs/Legislativa/index.php>

12 RESUMÉ

Tato bakalářská práce se zabývá násilím na fotbalových stadionech zapříčiněným fotbalovými chuligány neboli hooligans.

Obsah práce je rozdělen na dvě části, a to na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část se skládá z pěti kapitol, které se zabývají rozdělením základních pojmů dané problematiky, vývojem hooligans ve světě a na území České republiky, příklady tragédií, které se v souvislosti s tímto fenoménem udály, a opatřeními proti fotbalovému chuligánství. Praktická část práce vzešla z výsledků ankety, která byla mezi tuto subkulturu distribuována, a je shrnuta v samostatné kapitole.

Presented undergraduate thesis deals with violence at football stadiums caused by football hooligans.

The work is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part consists of five chapters which deal with the division of the basic concepts of the given issue, the development of hooligans in the world and in the Czech Republic, examples of tragedies that have happened in connection with this phenomenon and the measures against football hooliganism. The practical part of the thesis came from the results of survey that was distributed among this subculture and which is summarized in a separated chapter.

13 PŘÍLOHY

1. Obrázek 1 - rvačka hooligans mimo stadion

Zdroj - *Jablonecaci.mypage.cz* [online]. 30.11.2008[cit. 2012-06-26]. Co se píše o hooligans. Dostupné z WWW: < <http://jablonecaci.mypage.cz/menu/hooligans/co-se-pise-o-hooligans>

2. Obrázek 2 - používání pyrotechniky při fotbalovém utkání

Zdroj - *Thinkfootball.co.uk* [online]. 28.5.2012[cit. 2012-06-26]. A Look At Poland's Ultra's Ahead Of Euro 2012. Dostupné z WWW: < <http://thinkfootball.co.uk/a-look-at-polands-ultras-ahead-of-euro-2012/>

3. Obrázek 3 - choreografie utvořená skupinou ultras

Zdroj - *Yozonia.com* [online]. [cit. 2012-06-26]. The Ultras between ... Extremism Spherical ... and Encouraging Teams ... Does it go in the right way?. Dostupné z WWW: < <http://yozonia.com/head-zone/3372>

4. Obrázek 4 - choreografie utvořená příznivci ostravského Baníku

Zdroj - *Baniktimes.bolg.cz* [online]. 26.4.2008 [cit. 2012-06-27]. Magazín deníku sport: ultras a hooligans. Dostupné z WWW: < <http://baniktimes.blog.cz/0804/magazin-deniku-sport-ultras-a-hooligans>

5. Obrázek 5 - kotel Slavia Praha se členy ultras a hooligans

Zdroj - *Slaviaultras.cz* [online]. 4.10.2009 [cit. 2012-06-27]. Slavia Praha – Sparta 1:1. Dostupné z WWW: < <http://www.slaviaultras.cz/t/53918-Slavia-Praha-Sparta-1-1-0-1.html>

6. Obrázek 6 - ukázka dánských roligans

Zdroj - *Politikem.dk* [online]. 7.6.2010 [cit. 2012-06-27]. Her får du de billigste mobilpriser under VM. Dostupné z WWW: < <http://politikem.dk/tjek/digitalt/telefoni/ECE987162/her-faar-du-de-billigste-mobilpriser-under-vm/>

Evidenční list

Souhlasím s tím, aby moje závěrečná práce byla půjčována k prezenčnímu studiu v Univerzitní knihovně ZČU v Plzni.

Datum:

Podpis:

Uživatel stvrzuje svým čitelným podpisem, že tuto závěrečnou práci použil ke studijním účelům a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno	Fakulta/katedra	Datum	Podpis